ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ВІСНИК

№№ 3(11), 4(12)
2005



КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ДЖЕРЕЛА


Леонід Уральський
БАРВИ ГІРСЬКОГО КРАЮ


Вчора була неділенька


Закарпатський
ВЕРТЕП


Леонід Уральський
Музичний світ Закарпаття


ОВИДИ ДИВОСВІТІВ
ТВОРЧІ ПОРТРЕТИ
АМАТОРСЬКИХ ХУДОЖНІХ КОЛЕКТИВІВ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Управління культури Закарпатської
обласної державної адміністрації
Обласний центр народної творчості

Культурологічні джерела

Щоквартальний вісник

№ 3 (11)
№ 4 (12)

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА
УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА М. УЖГОРОД
ПР. СВОБОДИ, 16, 88018

Ужгород
2005

УДК 351.852(477.87)
ББК 71.4 (ЧУКР-432К)
К 90

У журналі подається інформація про минуле і сьогодення одного з найстаріших культурних осередків краю — Закарпатського обласного центру народної творчості. Розповідається про становлення та подальшу розбудову закладу впродовж шістдесятилітнього періоду. Запропоновані матеріали згруповані у чотирьох розділах. Перший знайомить із трудовим колективом на сучасному етапі. Другий представляє статті-спогади, авторами яких є відомі особистості краю, які свого часу трудилися в установі або тісно співпрацювали. Третій розкриває бібліографію видань, четвертий — фотоматеріали.

Упорядкування, підготовка текстів:
М.Офіцинська
Редакційна колегія:
І.Канюка, В.Рудейчук, В.Сможаник, Є.Бек, В.Кобаль,
І.Хланта, М.Офіцинська
Відповідальний за випуск:
В.Рудейчук

З любов'ю у серці

З глибини віків час від часу виринають мудрі істини. А ту, що людина живе не хлібом єдиним, постійно підтверджує історія людства. Адже при будь-яких соціально-економічних обставинах виживали ті народи, які не лише зберегли, але й передали нащадкам свою духовну і матеріальну культури, як найціннішу спадщину. Бо саме в ній закодована народна пам'ять, яка ототожнює і душу народу, і народну творчість, а через неї і його світосприйняття та національну самосвідомість.

На ниві культури нашого краю працює чимало людей, закоханих у свою справу, для кого робота стала змістом, покликанням життя. Зазвичай, це висококваліфіковані спеціалісти-професіонали, справжні митці. На їх знаннях, ентузіазмі й одержимості не тільки тримається культура, але й збагачується народними скарбами, живиться з народних джерел духовності. Ці люди керують професійними та самодіяльними мистецькими колективами, закладами культури, пишуть високохудожні музичні твори та живописні полотна, створюють чудові зразки народного декоративно-прикладного мистецтва. Вони завжди там, де потрібні висока майстерність і духовність, без яких культура взагалі неможлива.

Кожна окрема людина — цілий непізнаний світ, розкрити який у всій його різноманітності та яскравості допомагають фахівці Закарпатського обласного центру народної творчості. Завдяки йому багато людей знайшли віддушину в творчості, повірили в свої сили, прославили Закарпаття.

Цей осередок духовності був створений у 1945 році. Цьогоріч він відзначає свій 60-річний ювілей, що й зобов'язує підсумування та оцінки зробленого протягом багатьох років. Крім інформації про минуле і сьогодення одного з найстаріших культурних закладів краю, пропонуємо серію матеріалів, авторами яких є відомі особистості, які трудилися в ньому або тісно співпрацювали. Окремий розділ складає бібліографія творів, що видавалися цією установою, та фотоматеріали.

Володимир РУДЕЙЧУК,
директор Закарпатського
обласного центру народної творчості

Директори з часу створення ОЦНТ



Андрій Андрійович ***Коцка***
(1911–1987)
з листопада 1945 по серпень 1946



Леонід Лук'янович ***Редько***
з листопада 1946 по липень 1948

Андрій Євменович ***Осауленко***
з липня 1948 по березень 1949

Олександр Олександрович ***Каберман***
з березня 1949 по березень 1950

Валентин ***Компанієць***
з березня 1950 по липень 1958



Семен Петрович ***Поляк***
(1932–1988)
з серпня 1958 по листопад 1964

Іван Ілліч ***Дудинець***
з липня 1965 по січень 1969.



Іван Юрійович ***Крученица***
з лютого 1969 по грудень 1972



Василь Степанович ***Поляк***
(1929–1982)
з грудня 1971 по січень 1982.



Василь Васильович ***Кобаль***
з січня 1982 по червень 2001.



Василь Федорович ***Сможаник***
з червня 2001 по лютий 2003.



Юрій Юрійович ***Микита***
з лютого 2003 по січень 2004.



Іван Іванович ***Канюка***
з лютого 2004 по квітень 2005.



Володимир Васильович ***Рудейчук***
з квітня 2005.

Скарбниця народної творчості Срібної землі

Для населення закарпатської України пам'ятним став 1945 рік. У містах і селах нашого краю розгорнулася активна організаційна робота зі створення мережі державних культурно-освітніх закладів. Серед них у числі перших відповідно з рішенням Народної Ради Закарпатської України та постановою секретаріату Центрального Комітету КПЗУ від 29.09.1945 р. "Про організацію культурно-освітніх установ у Закарпатській Україні" розпочав свою діяльність Обласний будинок народної творчості (ОБНТ) і нині єдиний в області. Названою постановою затверджено штатний розпис ОБНТ, що нараховував 12 працівників та його кошторис видатків, яким визначено і посадові оклади колективу. Штатним розписом передбачалися посади — директора, його заступника, 4 завідуючих відділами (музично-хорової, народної, театральної та хореографічної творчості), кілька методистів, завідуючого господарством, бухгалтера, секретар-друкарки та прибиральниці. У той же час Обласному будинку народної творчості виділено відповідне приміщення, у якому цей заклад і нині знаходиться.

Основним завданням ОБНТ було і залишається на сьогодні надання всебічної організаційно-методичної допомоги клубним закладам на місцях із питань налагодження культурно-освітньої, виховної та дозвіллєвої роботи серед населення різних вікових категорій, організації діяльності аматорських об'єднань, колективів художньої самодіяльності, розвитку творчості народних умільців тощо. Не сходять із порядку денного роботи ОБНТ питання навчання культосвітніх працівників, керівників аматорських колективів, майстрів народного мистецтва, вивчення, узагальнення і поширення досвіду роботи кращих працівників. Все це якнайпомітніше сприяло і нині сприяє культурному та духовному розвиткові населення.

З перших днів діяльності ОБНТ оперативно вирішувалося питання підбору творчих працівників. На посаду директора 1 листопада 1945 р. було призначено художника (нині народного художника України) Андрія Коцку (1911–1987). З того часу на цій посаді працювали Леонід Редько, Андрій Осауленко, Олександр Каберман, Валентин Компанієць, Семен Поляк, Іван Дудинець, Іван Крученица, Василь Поляк, Василь Кобаль, Василь Сможаник, Юрій Микита, Іван Канюка. Найбільше свого таланту і знань роботі в ОБНТ віддали Василь Поляк — 10 років та Василь Кобаль — 20 років. Нині колектив ОБНТ очолює Володимир Рудейчук.

У кінці 40-х та протягом 50-х рр. посади методистів займали відомі

представники культурної сфери — письменник Юрій Гойда, композитор Петро Милославський, заслужені діячі мистецтв України Дезидерій Задор, Іштван Мартон, художники Федір Манайло (народний художник України), Адальберт Борецький, хормейстер Антон Контратович та інші, які закладали основи культурного життя краю. Сказане вище дає підстави стверджувати, що кожен із названих працівників робив усе можливе для успішного розвитку нашої галузі.

Першочерговим їх завданням було організувати надання методичної і практичної допомоги у налагодженні роботи районних, міських будинків культури і сільських клубних закладів, які почали створюватися на місцях із січня 1946 р. З цією метою здійснювалися виїзди в райони на тривалий час для проведення навчання працівників культосвітніх установ, керівників художніх колективів різних жанрів, народних умільців, організовувалися репетиції, оформлялася наочна агітація, готувалися культурно-дозвіллєві масові заходи тощо.

Завдяки допомозі ОБНТ ряд кращих аматорських колективів області вже у перші післявоєнні роки успішно представляли народне мистецтво Закарпаття **на обласних, республіканських та всесоюзних олімпіадах.** Це ще раз переконує, що "Не хлібом єдиним живе людина". Упродовж століть, при будь-яких соціальних та економічних умовах життя, народ тягнувся до пісні, музики, танцю. Особливо активним був процес розвитку духовності та культури після возз'єднання Закарпаття з матір'ю-Україною. Адже наш народ завжди прилучався до культурного багатства своїх братів за Карпатами, яке тривалий час було майже недоступне.

У другій половині 1947 р. вже відбулися перші районні, а потім і обласні олімпіади колективів художньої самодіяльності. Архівні дані свідчать, що у районних мистецьких акціях виступило понад 500 аматорських гуртів, які демонстрували народну творчість краю і змагалися за участь у першому обласному мистецькому звіті. Кращі з них було відібрано для виступів у Києві та Москві. Це посилило впевненість у своїх силах наших любителів художньої самодіяльності, виступи яких демонструвалися на усіх майбутніх республіканських та всесоюзних фестивалях, оглядах, творчих звітах, конкурсах. Мало відомим, але особливо показовим був репертуар колективів Закарпаття. Народними піснями та музикою багатонаціонального краю захоплювалися не тільки широка глядацька публіка, але й видатні музиканти, композитори і поети-піснярі. За досягнутими успіхами у розвитку народного мистецтва стояла напружена повсякденна організаторська творча та методична робота колективу обласного

будинку народної творчості, широкого загону культосвітніх працівників, багаточисельного активу та практична підтримка державних установ, а також господарських керівників.

Вже у другій половині 40-х та на початку 50-х рр. в області найбільш помітною була робота клубних установ, працівники яких спрямовували свою роботу у русло розвитку художньої самодіяльності та народної творчості.

З перших днів створення клубних закладів на місцях відчувалася відсутність у клубних працівників елементарних знань із питань культосвітньої роботи. У зв'язку з цим працівники ОБНТ розгорнули активну роботу з організації семінарського навчання завідуючих сільськими клубними закладами, керівників колективів художньої самодіяльності з основних напрямків їх діяльності. Для цього в ОБНТ було розроблено й надіслано в райони методичні поради, рекомендації до планів роботи, тематику для проведення семінарів із найбільш актуальних на той час питань. Кожен творчий працівник брав участь у підготовці та проведенні семінарів, репетицій художніх колективів, дозвіллєвих і розважальних заходів, оформленні наочної агітації тощо.

Неменш важливе завдання стояло перед колективом ОБНТ у справі розширення методичних і практичних функцій районних будинків культури, під опікою яких знаходилася робота широкої мережі сільських осередків культури. Потрібно було врахувати й те, що на початку 50-х років у нашій області заявили про себе ряд місцевих композиторів. Тому методичні працівники ОБНТ домагалися створення на базі районних будинків культури (РБК) справжніх методичних центрів. З цією метою на базі кращих районів проводилися обласні тематичні семінари методистів РБК за напрямками їх роботи. Такі семінарські заняття тривали протягом кількох днів. До виступів перед клубними працівниками запрошувалися досвідчені фахівці обласної філармонії, режисери обласних театрів, провідні художники краю. У подібних навчаннях брали участь і методисти республіканського методичного центру. Позитивним у таких зібраннях було й те, що всі учасники семінарів виїжджали на місця для ознайомлення з роботою та умовами праці сільських культосвітніх закладів. Більшість семінарів закінчувалися підведенням підсумків за участю місцевих культпрацівників, представників органів влади району, голів сільських рад, господарських керівників. За цими матеріалами розроблялись окремі плани для усунення наявних недоліків та запровадження у діяльність клубних закладів, художніх колективів форм і методів культурно-виховної роботи. Звичайно, така практика навчання

поліпшувала матеріально-технічне забезпечення закладів нашої галузі на місцях. Слід згадати і про міжобласні семінари культосвітніх працівників, а також про республіканські форуми у нашій області. Всі названі заходи сприяли пошуку та запровадженню новинок у роботу органів культури і культосвітніх установ, колективів художньої самодіяльності, активізували творчу діяльність народних умільців.

У кінці 50-х і на початку 60-х рр. минулого століття за допомогою працівників ОБНТ у районах області розпочалося змагання за присвоєння звання "Клуб (Будинок культури) відмінної роботи". Для проведення цього руху було розроблено і надіслано на місця Положення про "Клубний заклад відмінної роботи". Приємно відзначити, що ця справа була схвалена і дуже швидко сприйнята у районах. Перші клуби "відмінний" з'явилися в області у 1959 р. Про них всюди позитивно відгукувалися, їх робота висвітлювалася на шпальтах газет і на радію. А через певний період такі клубні установи вже діяли в усіх районах нашої області. На жаль, це змагання на початку 90 рр. XX ст. перестало діяти.

Звичайно, існуючі форми навчання збагачували знання працівників галузі культури, поповнювали їх творчу видумку і винахідливість, але не давали необхідних знань у роботі з колективами художньої самодіяльності. Тому згідно розпорядження Міністерства культури УРСР та наказу обласного управління культури ОБНТ організував у районах відбір слухачів для навчання на обласних 6-ти і 10-ти місячних курсах підготовки керівників аматорських колективів. Перший набір слухачів розпочав навчання в грудні 1959 р. На 10-ти місячних курсах навчалися грі на баяні, на духових музичних інструментах. Очолював їх директор Ужгородської дитячої музичної школи Сергій Михайлович Кликов. На 6-ти місячних курсах, які діяли при ОБНТ, проходили навчання майбутні керівники драматичних гуртків, які набували знання з театральної справи. За навчання на таких курсах оплачували колгоспи, радгоспи та промислові підприємства. Навчальні плани затверджувало Міністерство культури та обласний будинок народної творчості. До навчального процесу залучалися досвідчені викладачі Ужгородського музичного училища, дитячої музичної школи, висококваліфіковані творчі працівники обласної філармонії, українського музично-драматичного театру та відповідні фахівці ОБНТ. У процесі навчання часто обговорювалися написані слухачами курсів нові пісні та музичні твори.

За період діяльності обласних курсів добру основу музичних і театральних знань здобули понад 3000 майбутніх керівників хорових,

вокальних, фольклорних музичних колективів, драматичних і танцювальних гуртків. Це, зокрема, подружжя Іван Софілканич та Ержіка Кобулей із Волівця, Олександр Крученик, Семен Мельник та Карло Голіба з Іршавського району, Йосип Лемко та Михайло Фанта з Хустщини, Гізела Ціпола та Василь Тіболт із Берегівського району, Іван Машіка з м.Мукачева (незрячий), Василь Калинюк із Рахівщини, Василь Калинич та Петро Рак із Тячівського району, Іван Керецман із Перечинщини, Василь Павко з Ужгорода тощо.

При цьому необхідно звернути увагу і на те, що значна частина колишніх слухачів курсів успішно закінчили навчання не тільки у середніх, але і у вищих фахових навчальних закладах. Більшість із них у наш час викладають та працюють у мистецьких установах. Колектив обласного будинку народної творчості завжди приділяв належну увагу формуванню репертуару аматорських колективів. Це важливе питання в області вирішувалося не тільки за рахунок придбання репертуарних збірників, що видавалися культурно-мистецькими установами країни та методичними центрами республіки. Потрібно було більше враховувати умови, специфіку і традиції нашого краю.

З метою активізації творчої діяльності самодіяльних композиторів Закарпаття при ОБНТ у **1960 р. створено громадське об'єднання композиторів-аматорів**, у якому на той час нараховувалося 45 учасників. Майже кожен із них тоді вже мав у своєму творчому доробку ряд пісенних творів, до яких вони написали музику. З перший днів створення об'єднання його очолив уже добре відомий на той час композитор, член спілки композиторів СРСР, заслужений діяч мистецтв України, художній керівник обласної філармонії Іштван Мартон. Для активізації творчої діяльності композиторського загону краю започатковано проведення обласних конкурсів на краще написання пісенних і музичних творів для вокально-хорових та музичних колективів. Таке змагання було започатковано у 1961 р. У ньому взяли участь 19 кращих авторів пісенної творчості. Однак ця форма творчого змагання не зразу набула систематичності. Тому з молодими композиторами щороку організовувалися тижневі семінарські навчання, під час яких вони мали змогу обмінятися досвідом, прослухати й обговорити власні твори. Корисними були їхні зустрічі з досвідченими діячами культури і мистецтва області — Д.Задором, М.Кречком, І.Мартоном, Є.Шерегієм, М.Попенком, О.Кобулеєм, С.Арпою, В.Вовчком, В.Діяничем та ін. Така практика продовжувалася кілька років. А конкурси композиторської творчості проводили систематично з нагоди відзначення пам'ятних, історичних та

ювілейних дат. За згаданий період відбулося 15 конкурсів, на яких обговорювалося 225 пісенно-музичних творів від 149 композиторів, які були відзначені грамотами і грошовими преміями. Кращі твори видавалися листівками, буклетами та збірниками.

Обласний центр народної творчості (ОЦНТ) і нині плідно співпрацює з обласним осередком Національної Ліги українських композиторів, який тривалий час очолював відомий композитор, заслужений артист України М.Попенко, а нині — заслужений діяч мистецтв України П.Рак.

Цікава і наполеглива організаційно-методична робота проводилася сектором декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва ОБНТ. З метою підвищення художнього рівня діяльності художників і майстрів народної творчості регулярно організовувалися обласні семінари з методистами районних будинків культури і майстрами народної творчості. До кожної такої зустрічі готувалися виставки творів певного жанру декоративно-прикладного мистецтва. Матеріали виставок завжди обговорювались учасниками семінарів, що давало їм можливість зробити відповідні висновки, а позитивне і корисне запозичити для своєї творчої діяльності. Добру роль відігравали обласні пленери самодіяльних художників. До проведення цієї форми навчання залучалися відомі художники Закарпаття, серед яких були Федір Манайло, Антон Кашшай, Андрій Коцка, Гаврило Глюк, Володимир Микита, Золтан Шолтес, Юрій Герц та ін. Підсумком такої творчої роботи служили виставки творів учасників пленерів та їх об'єктивне обговорення. Відомі художники давали свої дружні поради аматорам пензля.

Обласним будинком народної творчості багато уваги приділялося пропаганді образотворчого і народного декоративно-прикладного мистецтва. Для цього регулярно оформлялись обласні виставки, які привертали до себе широке коло шанувальників. Творча діяльність кращих митців області висвітлювалася на шпальтах газет та журналів. Про них видавалися спеціальні плакати, буклети, листівки. Нині жодна мистецька акція не відбувається без виставок художніх полотен і виробів народних майстрів. Всього за 60 років ОБНТ організувало понад 500 виставок. Це в середньому 8-9 таких заходів на рік.

Працівники ОЦНТ, зокрема заслужений майстер народної творчості Ф.Коложварі, наполегливо сприяв створенню різних любительських об'єднань художників, майстрів народної творчості. Першим таким гуртуванням було об'єднання "Митець Верховини" у м.Хусті, яке у 2004 р. відзначило 60-річчя своєї діяльності. Його засновником був нині

народний художник України, лауреат Національної премії ім.Т.Шевченка Ю.Герц. У наш час цим колективом опікується Валерій Дьордяк. Невдовзі аналогічні аматорські об'єднання були створені у Берегові та Мукачеві. Понад 15 років проводить цікаву творчу роботу гуртування "Колорит Боржави" на Іршавщині, яке очолює член Національної спілки художників України В.Філеш. У місті Ужгороді діє об'єднання художників "Барви Карпат" (керівник — заслужений майстер народної творчості Ф.Безверхнєв). На початку 90-х рр. з ініціативи ОЦНТ створено обласне об'єднання майстрів народного мистецтва і самодіяльних художників, а головою його обрано відомого художника, заслуженого майстра народної творчості Михайла Баника. Крім того, нині успішно діє обласний осередок Національної спілки майстрів народного мистецтва. Його очолює заслужений майстер народної творчості України З.Перестюк.

З метою активізації розвитку народного мистецтва фахівцями ОЦНТ було розроблено комплексну цільову програму "Відродження традиційних народних художніх ремесел та народного декоративно-прикладного мистецтва", яку затвердила обласна держадміністрація у квітні 1996 р. Це було викликано тим, що в області у 60-70-х рр. XX ст. функціонувало понад 100 виробничих об'єктів, які займалися виготовленням художніх виробів (сувеніри з дерева й металу, кераміка, килими, ліжники, художня вишивка, вироби з лози, кукурудзяного листя, соломи, художня обробка шкіри, музичні інструменти: скрипки, цимбали, трембіти, цитри, сопілки, дримби тощо), до виготовлення яких було залучено близько 3000 майстрів народної творчості. Метою програми було відродження, збереження та розвиток самобутньої художньої творчості населення краю. Однак у наш час більшість виробничих осередків з різних причин припинили свою діяльність. Це привело до того, що талановиті майстри залишилися без постійної роботи.

Працівники-ветерани культури області ще пам'ятають і про існування такої форми діяльності як театри народної творчості та організацію обмінних концертів колективів художньої самодіяльності між сусідніми селами та районами. Це була своєрідна школа для керівників хорових колективів. Вони періодично збиралися на семінари, що проводилися на базі кращих хорів. Це давало змогу переймати досвід роботи і вдосконалювати свою майстерність.

У 1984 р. з ініціативи начальника управління культури Василя Габорця **було організовано на громадських засадах обласну хорову філармонію**, яка діяла до кінця 90-х рр. XX ст. Очолював її художній керівник Державного заслуженого Закарпатського народного

хору, композитор, народний артист України Михайло Кречко. Тут набували знання методичного та практичного характеру не тільки керівники вокально-хорових гуртів, але й учителі музики, співів освітянських навчальних закладів, студенти училища культури та музичного училища. Викладали у цьому навчально-методичному закладі висококваліфіковані та досвідчені композитори, поети, провідні керівники-хормейстери України: А.Авдієвський, А.Кушніренко, Л.Венедиктов, М.Кречко, І.Мартон, М.Попенко та ряд інших. Навчання слухачів проводилося на базі професійних та кращих аматорських хорових колективів. Працівники ОЦНТ до кожного заняття розробляли тематику, готували базові колективи та методичні поради для керівників-слухачів курсів.

З ініціативи ОБНТ у **1989 р. вперше в Україні організовано обласне колядницьке свято "Вертеп"**, а через певний час починання закарпатців було підтримано і в сусідніх областях України. Так, у січні 1992 р. у м.Чернівці проведено регіональний фестиваль колядницьких колективів західних областей України, де взяли участь і колективи Закарпаття — народний чоловічий хор "Бетяри" с.Сторожниця Ужгородського району та хоровий склад народного ансамблю пісні і танцю "Ялинка" смт Великий Бичків Рахівського району. Наші земляки надзвичайно успішно презентували себе на цьому народно-обрядовому вернісажі, були визнані членами журі найкращими і запрошені до виступу в заключному концерті свята. За цікаву програму та високу виконавську майстерність їх нагороджено пам'ятними подарунками та грамотами.

Щороку на різдвяно-обрядовому святі змагаються колядники всіх районів, серед яких і колективи угорської, словацької, румунської, німецької, ромської та інших національних меншин. Під час свят на виставках експонуються колядницькі атрибути. Поряд із обласним вертепним дійством окремо в грудні проводиться огляд колядницьких груп словацької меншини. Заслуговує на увагу й те, що кожного року на обласне вертепне свято райони направляють колядницькі колективи із різних сіл. Такий відбір дає можливість побачити багатство народної творчості.

З метою більш широкої популяризації народної пісні, танцю, родинно-побутових обрядів, звичаїв, творчості народних умільців у **1987 р. ОЦНТ започатковано проведення фестивалю "Народні джерела"**. З кожним роком це народно-мистецьке змагання здобуває все більшої популярності та досконалості. У ньому беруть участь кращі фольклорні ансамблі, троїсті музики, експонуються твори народних умільців. Такі свята успішно проходили і в районних центрах, зокрема в Хусті, Іршаві, Волівці, Мукачеві.

Особливо добре запам'яталися мистецькі вернісажі під час фольклорного свята "Народні джерела", яке відбулося у м.Ужгороді у 2000 та 2002 рр. Перше було проведено на вул. Л.Толстого біля обласного українського музично-драматичного театру. Тут окрім виступів колоритних фольклорних ансамблів, було розгорнуто масштабну виставку творів народних умільців, яка зайняла всю територію від пл. Ш.Петефі і до кінця вул.Л.Толстого. Ще яскравішим було свято "Народні джерела–2002", яке відбулося на території обласного музею народної архітектури та побуту, де було представлено народне мистецтво усіх районів. Колективи виступали не тільки на спеціально спорудженій сцені, але й біля хатинок районів, які вони представляли. Добре пригощала народними стравами учасників та гостей свята музейна корчма. Неповторною на фестивалі була і виставка творів народного декоративно-прикладного мистецтва. Її експонати були розташовані на вул.Капітульній (від греко-католицького собору до музею) і на подвір'ї кожної хати. Тут було показано понад 2500 виробів майстрів народного мистецтва. Такі приємні, яскраві мистецькі акції надовго залишаються у пам'яті людей. Подібних прикладів із роботи ОЦНТ на нашому обліку багато. Однак слабе фінансування нашої галузі не дає змоги продовжувати творчу діяльність, спрямовану на подальше піднесення і збагачення народного мистецтва.

У нашій області проживають представники понад 80 національностей, діє 60 громадських та культурно-освітніх товариств. З метою відродження і популяризації народної творчості, обрядів, звичаїв, традицій працівники ОЦНТ у тісній співдружності з відділом національностей та міграцій облдержадміністрації, національно-культурними товариствами у кінці 80-х рр. XX ст. започаткували проведення обласних свят національних культур. Причому не надається перевага жодній національній меншині. Першим стартував обласний фестиваль угорського народного мистецтва у 1989 р., наступного 1990 р. відбулися обласні мистецькі свята словаків та німців Закарпаття. Нині такі акції проводяться щороку спільно з товариствами російської, угорської, румунської, словацької, німецької, ромської, єврейської національних меншин. Усі вони зацікавлені у мистецьких процесах, які відбуваються в області. Яскравим підтвердженням цього є проведення обласного фестивалю культур національних меншин Закарпаття "Мелодії солених озер", який відбувся у 2002 р. на солених озерах у смт Солотвино Тячівського району. У ньому взяли участь не тільки аматорські колективи Закарпаття, але й сусідніх країн — Угорщини, Словаччини, Румунії. Свої творчі здобутки демонстрували

22 колективи, серед яких були хорові, вокальні, фольклорні, танцювальні, музичні гурти. На фестиваль був запрошений і народний артист України Василь Зінкевич, який виконав ряд своїх пісень. Багаточисельна публіка мала змогу ознайомитися і з казковою виставкою творів народно-ужиткового мистецтва, на якій експонувалися більше трьох тисяч виробів народних умільців усіх регіонів області та гостей із Чернівецької та Івано-Франківської областей. Крім того, кожен колектив — учасник фестивалю — виступив із концертною програмою у селах Тячівського району.

Обласний центр народної творчості разом із благодійним фондом "Хесед Шпіра" організовують концерти, на яких лунають чарівні мелодії єврейських народних та сучасних пісень, заворожуючі мало знайомі танці у виконанні юних слухачів єврейських недільних шкіл. До фестивалю щоразу оформляються виставки книжок єврейських письменників Закарпаття, експонатів унікального музею Івана Ольбрахта, а також фоторобіт та творів єврейських художників.

Постійним місцем проведення обласних свят російської культури — щорічних Пушкінських читань — стала площа відомого російського поета О.Пушкіна, де дуже люблять відпочивати мешканці обласного центру. Тут багаточисельна глядацька публіка має змогу послухати безсмертні поезії митця, які читають учні шкіл та студенти Ужгородського національного університету, переглянути уривки вистав російських класиків у виконанні артистів обласного російського драматичного театру із міста Мукачево. На кожному святі народні умільці, художники, фотоаматори представляють глядачам свій творчий доробок.

З метою популяризації народної творчості та поповнення репертуару художніх колективів етнічних груп, тільки за останні роки підготовлено і надіслано у райони області понад 50 методичних розробок, матеріалів із досвіду роботи кращих художніх колективів. А також 4 репертуарні збірники для угорських художніх колективів, 3 — для румунських і один для словацьких. У збірнику "Ой дай, Боже, добрий час" включено угорські, словацькі та румунські народні пісні. У книзі "Музичний світ Закарпаття" (1995) описано творчу діяльність композиторів, серед яких угорці — Дезидерій Задор, Іштван Мартон, Йосип Густі. У книзі "Барви гірського краю" дається аналіз творчості народних умільців. Угорців представляють ткаля й вишивальниця Катерина Антоник із с.Береги та Іболя Дерцені з с.Дідове Берегівського району, художник Федір Коложварі з Ужгорода; словаків — вишивальниця Йолана Торбич та її син художник Олександр Торбич із

Ужгорода; росіян — художники Федір Безверхнєв, Степан Сєроухов з обласного центру. У книзі "Овиди дивосвітів" серед кращих аматорських колективів Закарпаття описано творчий шлях угорської групи народного театру Берегівського РБК (нині міського будинку культури), народний ансамбль пісні і танцю угорського села Дерцен на Мукачівщині, народний ансамбль угорської пісні "Ружа" будинку культури с.Сюрте; словаків — народний чоловічий ансамбль "Бетяри" с.Сторожниця Ужгородського району, народний жіночий фольклорний колектив "Липтаки" Великоберезнянського районного будинку культури; румунів — народний чоловічий фольклорний ансамбль села Глибокий Потік на Рахівщині та ін. Все це створило унікальний сплав духовних цінностей, які помітно відрізняються від інших європейських культурних надбань.

Вже багато років користуються попитом у керівників аматорських колективів чисельні видання ОЦНТ. Серед них такі, як "Сонце з сердець", "Розмарія", "Ой на горі вітер віє", "Котик", "Вічне полум'я", "Дивная новина", "Карпати", "Співає Іршавщина", "Весняний букет", "Віночок пісень Кобзаря", "Ой там горі, на вершечку", "Ластів'ята", "Верховинська весна", "Колядин, колядин...", "Мукачівська лірична", "Вся краса чудова твоя...", "Засиніла Тиса", "Осередок духовної культури Закарпаття", "Закарпатський вертеп", "Над Карпатами", "Nady-Dobroni dalok", "Ентузіасти", "Мелодії Карпат", "Його животворний дух", "Плавле кача...", "Росте терен, росте", "Батьківщино моя, Україно!", "Овиди дивосвітів", "Вчора була неділенька", "Ой видно село" та ін.

Показовим є і той факт, що наприкінці XX ст., коли зайшла мова про створення в області науково-культурологічної лабораторії — філії Українського центру культурних досліджень (директор Володимир Подкопаєв), її було організовано саме при обласному центрі народної творчості, осередку, який зарекомендував себе справжнім оберігачем народної мудрості. Але самостійно проіснувати їй довелося недовго. Нині вона є одним із відділів ОЦНТ, що займається збиранням, вивченням, систематизацією та публікацією народної пісенної творчості Закарпаття. Її фахівцями зібрано, підготовлено і видано у 2001 р. українські народні пісні з голосу Михайла Глюдзика (с.Худльово Ужгородського району) "Вчора була неділенька", у 2003 р. — збірник пісень "Ой видно село" (652 тексти з нотами) та у 2005 р. — "Пісні Іршавщини", до якого увійшли 902 тексти з нотами.

У 2003 р. ОЦНТ започаткував видання власного культурно-мистецького журналу "Культурологічні джерела", а управління культури ОДА (начальник І.Мішко) не тільки підтримав цю справу, але й забезпечив фінансову допомогу. До написання матеріалів для журналу

активно прилучаються не тільки фахівці центру народної творчості, але й інші працівники культури. За цей невеликий проміжок часу помітно активізувалася робота по виявленню і поширенню досвіду діяльності окремих установ культури, аматорських колективів, народних умільців.

Лише найкращими словами хочеться згадати багаторічну плідну працю народної самодіяльної кіностудії "Едельвейс" та народного самодіяльного ансамблю народної пісні "Розмарія", що діють при обласному центрі народної творчості.

На початку 90-х рр. минулого століття в усі сфери життя країни помітно входили різні комерційні форми господарської діяльності. Не оминули вони і галузь культури, зокрема клубні заклади. Це було викликано тим, що державне фінансування, яке і до того часу було жалюгідним, в умовах реформування економіки фактично припинилося. Тому клубні установи області вишукували і використовували усі можливості для виживання. З цією метою приміщення культосвітніх закладів надавалося населенню в тимчасову оренду за відповідну плату для проведення родинно-побутових заходів: весілля, народини, сімейні ювілеї, відзначення повноліття тощо. За ці кошти проводилися певні ремонтні роботи в клубах, забезпечувалися на зиму паливом, купували обладнання, тенісні чи більярдні столи, шахи, доміно, шашки. Таке вирішення фінансової проблеми давало змогу установам культури зберегти матеріальну базу та надавати інші платні послуги. Так поступово з року в рік розширювалася сфера культурно-виховних платних послуг. А в 1993 р. виникла нова форма утримання закладів культури на селі. У с.Вишково Хустського району директор будинку культури Йосип Балог узяв в оренду приміщення культосвітнього закладу, а за одержані кошти від платних послуг повністю утримує установу. Тут було зроблено капітальний ремонт, полагоджено крісла та інше обладнання, встановлено парове опалення тощо.

Цей почин підтримало обласне управління культури (начальник В.Габорець). Працівники ОЦНТ узагальнили цей досвід і висвітлили його у пресі й на радіо, а на базі Вишківського клубу організували обласний семінар керівників відділів культури і директорів РБК. Управління культури ОДА своїм наказом рекомендувало всім районам запровадити цей досвід у себе. З метою підтримки його на місцях Представник Президента України в області С.Устич видав розпорядження про позбавлення орендованих клубних закладів від сплати податків на певний період для надання змоги повсюдно запровадити цей досвід. Тому через кілька років клуби-орендарі працювали у багатьох районах області. Найбільш активно дане питання

вирішувалось у Виноградівському, Іршавському, Міжгірському та Мукачівському районах. На місцях з'явилася можливість дещо поліпшити матеріальне становище клубів.

З метою вивчення та поширення досвіду роботи кращих орендарів, ОЦНТ організував цикл семінарів-практикумів на базі кращих клубів Виноградівського, Іршавського, Міжгірського, Мукачівського, Свалявського районів, на які запрошувалися і керівники місцевих органів влади. Окрім цього обласним центром народної творчості проведено обласну експедицію під назвою "Маршрутами клубної оренди".

У 2001 р. на Закарпатті діяло 138 орендованих клубних установ. Пізніше досвід Закарпатської області було схвалено колегією Міністерства культури і мистецтв України і рекомендовано цю форму господарювання всім областям країни. Для всебічного розкриття цього досвіду заступник директора ОЦНТ В.Сможаник виступив на семінарах керівників відділів культури районів і міст Дніпропетровської, Сумської та Чернівецької областей.

Практика показала, що з кожним роком розширювалися форми і методи надання платних послуг та поліпшувалося матеріальне становище клубів-орендарів, бо ж одержані кошти в основному використовувалися на потреби клубів. Однак чомусь такий порядок господарювання керівниками багатьох сільських рад не сприймався. Тому вони (органи самоврядування) почали вимагати від клубів кошти, зібрані від платних послуг, здавати бухгалтеріям сільських рад. Такий підхід до орендної справи, на жаль, привів до припинення діяльності більшості орендованих установ, бо одержані кошти фактично не спрямовувалися на потреби клубних установ.

Одним із основних напрямків роботи ОЦНТ на всіх етапах його діяльності є надання організаційно-методичної та практичної допомоги клубним працівникам області і насамперед сільської мережі. З цією метою фахівцями обласного центру народної творчості розроблено і надіслано на місця сотні методичних порад, рекомендацій, пропозицій, підготовлено сценарії для проведення концертів, культурно-дозвіллєвих заходів для населення різних категорій, вечорів відпочинку молоді, вшанування відомих людей, відзначення різних історичних і пам'ятних дат тощо. У центрі уваги працівників ОЦНТ завжди знаходилося питання вивчення досвіду роботи кращих клубних установ, колективів художньої самодіяльності, майстрів народного мистецтва та висвітлення його у засобах масової інформації. Нині ОЦНТ може запропонувати працівникам культури і мистецтва свою методичну і практичну допомогу, яка охоплює широке коло питань культурного життя.

Звітні матеріали ОЦНТ засвідчують, що створення аматорських колективів у клубних закладах та установах краю розпочалося в кінці 40-х років XX ст. На той час вже кожен район та місто мало змогу показати своє неповторне самобутнє творче мистецтво. Ще більш помітними були наступні 50-60 рр. минулого століття у розвитку художньої самодіяльності та творчості народних умільців. На місцях діяла широка мережа творчих аматорських об'єднань, котрі активно пропагували пісенне, музичне, хореографічне, драматичне мистецтво і художнє слово. А сприяли цьому розвиткові систематичні творчі змагання у селах, районах, містах на обласному рівні, які організовувалися з методичною і практичною допомогою фахівців обласного будинку народної творчості. Ще на початку 50-х років XX ст. діяли колективи, які були відомими і за межами Закарпаття. У 1953 р. розпочалася творча біографія ансамблю пісні і танцю "Шахтар", який діяв при Ільницькому шахтоуправлінні, у 1954 р. — ансамблю пісні і танцю "Боржава" на Довжанському лісозаводі. Розгорнувся творчий шлях одного з кращих сільських колективів на Іршавщині — ансамблю пісні і танцю "Виноградар" с.Великий Раковець. У той же період народилися хори в селах Мала Розтока й Арданово та на базі Іршавської райспоживспілки. У 1957 р. на Іршавщині вже працювало 47 ансамблів пісні і танцю та великих хорових колективів.

У кінці 50-х років минулого століття появилися перші аматорські колективи, яким за активну творчу діяльність було присвоєно почесне звання "народний". У 1957 р. таке звання одержав естрадний оркестр "Диксиленд" Мукачівського міського будинку культури, а у 1959 р. його присвоєно угорській та українській трупам самодіяльного театру Берегівського районного будинку культури (керівники — заслужений працівник культури України Отто Шобер і Ярослава Бандурович). У 1962 р. — аматорському театру Хустського районного будинку культури (керівник — заслужений працівник культури України Всеволод Майданний). У наступні роки кількість колективів зростала. Однак станом на 1 січня 2006 р. збереглося 164 народних колективів художньої самодіяльності різних жанрів.

Незважаючи на труднощі, працівники обласного центру народної творчості робить усе можливе для того, щоб не тільки зберегти кількість кращих аматорських творчих сил, але й домагатися примноження мистецького загону та поліпшення його виконавського рівня.

З боку, напевно, здається, що культурно-мистецьке життя легке, веселе і радісне. Але це зовсім не так. Безперечно, трудитися на ниві культури цікаво, але надто складно. Життя вимагає постійних пошуків,

інакше можна опинитися в глухому куті. На щастя, в галузі культури здебільшого працюють здібні, обдаровані, фанатично віддані своїй справі люди. Вони вишукують, створюють і запроваджують у практику культурно-мистецького життя нові цікаві форми і методи творчої діяльності. Саме такі люди є опорою в організаційно-методичній роботі обласного центру народної творчості. Назвати усіх поіменно майже неможливо, адже їх дуже багато.

Наведені приклади не вичерпують всієї палітри творчої діяльності Закарпатського обласного центру народної творчості . Але хочеться із вдячністю згадати штатних і позаштатних працівників, високих посадовців керівних органів, — усіх, хто у різні часи сприяв його становленню, зміцненню і розвитку. Безперечно, їх роль значна у відтворенні народних традицій, звичаїв та обрядів, різних форм духовної культури, які передаються наступним поколінням. Тому подумки кожному хочеться вклонитися за труд, пораду та ініціативу. Що я і роблю із задоволенням і радістю, з одного боку, а з другого — зі смутком та щемом у серці через те, що багатьох уже немає з нами.

Василь СМОЖАНИК,
відмінник культури,
член Національної спілки журналістів України,
заступник директора ОЦНТ

РОЗДІЛ І

Знайомство зблизька

Обласний центр народної творчості — державний регіональний методичний заклад, який координує діяльність культосвітніх установ із соціально-культурного і духовного розвитку, творчості і дозвілля трудящих на основі ініціативи, самодіяльності і всебічного прояву обдарувань кожної людини.

Галузевий методичний заклад створений як поліфункціональна технологічна ланка, що сприяє трансформації загальнодержавних завдань культурної політики у предметно виражену практичну діяльність.

Етапи становлення

1. У листопаді 1945 р. розпочав діяльність як Закарпатський обласний будинок народної творчості (12 працівників, директор — народний художник України Коцка Андрій Андрійович).

2. У квітня 1980 р. реорганізований у Закарпатський обласний науково-методичний центр народної творчості і культурно-освітньої роботи (38 працівників, директор — заслужений працівник культури України Поляк Василь Степанович).

3. У січні 1992 р. реорганізований у Будинок народної творчості Закарпаття, а у червні 1997 р. — в Закарпатський обласний центр народної творчості (25 працівників, директор Кобаль Василь Васильович).

4. Нині Закарпатський обласний центр народної творчості (26 працівників, директор Рудейчук Володимир Васильович).

Основні функції і завдання

– Соціокультурна і просвітницька діяльність з метою активізації громадськості і залучення широких верст населення для вирішення державної політики в галузі культури і просвіти, духовного зростання і гуманізації українського суспільства, ствердження загальнолюдських цінностей;

– налагодження систематичного інформаційного моніторингу щодо розвитку культурно-дозвіллєвої і просвітницької діяльності як у цілому в області, так і в межах окремих регіонів, накопичення банку фундаментальних і оперативних інформаційно-технічних відомостей, забезпечення їх вільною циркуляцією на території області та поза її межами;

– реалізація ідей створення державного кадастру культурного надбання: накопичення науково-систематизованої інформації та матеріалів про культурні феномени, явища, дії у сфері культурно-дозвіллєвої і просвітницької діяльності;

– наукові дослідження соціально-культурної діяльності, вивчення громадської думки щодо проблем культурної політики;

– підготовка інформації та прийняття науково-обґрунтованих управлінських рішень;

– формування культурно-просвітницьких програм, участь у їх реалізації;

– підготовка і проведення обласних і міжрайонних семінарів-практикумів та конференцій із питань культурної політики та методології соціокультурної діяльності клубних закладів.

Принципи діяльності

– Партнерство з різними громадськими об'єднаннями;

– творче використання функціональних засобів і методів просвітницьких виховних і розважальних інституцій та засобів масової інфраструктури;

– науковий підхід (використання досягнень педагогіки, психології, соціології, мистецтвознавства, естетики, теорії управління);

– зв'язок традицій із новаторством у культурно-просвітницькій діяльності;

– послідовність і систематичність;

– добровільність участі в соціокультурній діяльності;

– диференційований підхід до різних категорій населення;

– колегіальність керівництва.



Рудейчук Володимир Васильович — директор Закарпатського обласного центру народної творчості.

Народився 1957 р. у сел. Кострижівка Заставнівського району Чернівецької області. Закінчив Чернівецьке культосвітнє училище (хореографічний відділ), Рівненський державний інститут культури (1986). З 1979 р. керівник народного ансамблю танцю села Топорівка Новоселицького району Черні-вецької області. З 1981 р. художній керівник Заслуженого народного ансамблю танцю України "Ватра" м.Новоселиця Чернівецької області. З 1983 р. методист по хореографії Воловецького РБК (Закарпатська обл.), керівник танцювальної групи самодіяльного ансамблю пісні і танцю "Плай" Воловецького РБК, заввідділом хореографії Воловецької ДШМ. З 2003 р. методист по хореографії відділу народної творчості ОЦНТ, завідуючий сектором культурних зв'язків із закордоном. З квітня 2005 р. директор ОЦНТ.

Займається систематизацією та аналізом даних, пов'язаних із розвитком хореографічних колективів Закарпатської області (картотека 1945–2004 рр.); розробкою та розповсюдженням методичних матеріалів для керівників колективів; підготовкою семінарів, оглядів-конкурсів, практичних конференцій; узагальненням досвіду роботи кращих хореографічних колективів; дослідницькою роботою, записом автентичного хореографічного фольклору, проведенням фестивалів автентичного хореографічного мистецтва; систематизацією музичного матеріалу для акомпаніаторів на основі мотивів Закарпаття (народно-сценічний тренаж); розробкою ескізів костюмів для танцювальних колективів області.



Сможаник Василь Федорович — заступник директора ОЦНТ.

Народився 1933 р. у м.Берегово Закарпатської області. Закінчив Хустське культосвітнє училище (1958), а в 1966 р. — історичний факультет Ужгородського державного університету. Працював директором Виноградівського районного будинку культури, у 1959 р. переведений в обласну універсальну наукову бібліотеку (м.Ужгород), в 1963 р. — на посаду старшого інспектора обласного управління

культури, пізніше — завідуючого відділом культосвітніх установ. У листопаді 1966 р. призначений заступником начальника управління культури. З 1973 р. по 1985 р. — директор Закарпатського краєзнавчого музею. З 1985 р. — заступник директора обласного об'єднання музичних ансамблів. З січня 1992 р. призначений заступником директора ОЦНТ. У червні 2001 р. переведений на посаду директора цієї установи, яку займав до лютого 2003 р.

Член Національної спілки журналістів України з 2000 р. Нагороджений ювілейною медаллю "За доблестный труд" (1970), значком "За отличную работу" (1973), медаллю "Ветеран труда" (1984), Почесною грамотою Закарпатської облдержадміністрації (2000) та Почесною грамотою Закарпатської обласної Ради (2003), значком-медаллю "Почесна відзнака за багаторічну плідну працю в галузі культури" (2003).

Координує роботу клубних закладів області, вивчає, узагальнює і поширює досвід кращих культосвітніх установ області, колективів художньої самодіяльності, народних майстрів, пропагує на шпальтах обласної преси інноваційні форми культурно-дозвіллєвого обслуговування різних категорій населення.



Бек Євген Євгенович — заступник директора ОЦНТ.

Народився 1938 р. у с.Ярошов у Чехословаччині. Навчався у Хустському лісотехнічному технікумі (1955–1956). У 1972 р. закінчив на відмінно однорічні заочні курси при Ленінградській Вищій Профспілковій Школі культури з предмету "Методика учбово-творчої роботи в хореографічних колективах", а в грудні 1981 р. — міжобласні профспілкові курси в м.Перм. З 1956 по 1968 рр. працював в Ужгородському ФМК ім.О.Борканюка та на Ужгородському механічному заводі. З 1968 по 1970 був художнім керівником Заслуженого самодіяльного ансамблю танцю України "Юність Закарпаття" обласного будинку культури профспілок, з 1970 по 1980 — старшим методистом по хореографії Закарпатського обласного будинку художньої самодіяльності профспілок, з 1980 по 1988 — завідуючим хореографічним відділом Закарпатського обласного міжспілкового

будинку самодіяльної творчості, з 1988 по 1991 — завідуючим відділом розвитку і пропаганди самодіяльної творчості Закарпатського обласного будинку культури профспілок, з 1991 по 1992 — художнім керівником Закарпатського обласного будинку культури профспілок, з 1992 р. — методист І категорії по хореографії Будинку народної творчості Закарпаття, з 1994 р. — заступник директора.

Як практик здійснив значну творчу роботу зі сценічної обробки етнографічного матеріалу області. Протягом 1970–1980 рр. в аматорських колективах краю ним поставлено ряд хореографічних постановок, кращі з яких "Здрастуй, наш день", "Розквітає Верховина", "Пісні і танці Березнянщини", "Фрагменти березнянських вечорниць" та ін. Брав активну участь у підготовці і проведенні обласних театралізованих свят, де показав себе досвідченим організатором і хореографом-постановником. Такі його масові хореографічні композиції, як "Слава робітничим рукам", "Мир, братерство", "Щасливий сад дитинства", "Дружба", "Хвала рукам, що пахнуть хлібом" та інші мали визнання у фахівців та глядача. Користувався авторитетом серед керівників аматорських колективів області і республіки. На запрошення методичних центрів Литовської РСР, Естонської РСР, Татарстану, міст Челябинськ, Мінськ, Запоріжжя, Львів, Коломия, Кіровоград, Бердянськ виступав на республіканських і обласних семінарах, знайомлячи слухачів із народним танцювальним мистецтвом Закарпаття, а також здійснював свої хореографічні постановки.

Нагороджений медалями "За доблесну працю" (1970), "За трудову відзнаку" (1976), "Ветеран праці" (1989), Почесними грамотами обласної державної адміністрації у 1997 та 1999 рр., обласного управління культури у 2000 р., Подякою Міністерства культури і мистецтв України у 2000 р. та Подякою облдержадміністрації у 1999 р., Почесною відзнакою Міністерства культури і мистецтв України "За багаторічну плідну працю в галузі культури" у 2005 р.

Займається організацією і проведенням фестивалів, оглядів-конкурсів, свят, творчих лабораторій, а також семінарів; підготовкою колективів області до участі у всеукраїнських та міжнародних заходах; здійснює керівництво над виконанням цільових комплексних програм; координує роботу колективів, які носять звання "народний" та "зразковий"; підтримує творчі зв'язки з професійними і художніми колективами інших відомств. Був одним із ініціаторів і організаторів пісенного фестивалю імені Михайла Машкіна, що традиційно проводиться ось уже 11 років у м.Іршава. У 2000 р. цей фестиваль отримав статус Всеукраїнського.



Бескід Михайло Іванович — заступник директора ОЦНТ.

Народився 1961 р. у с.Липовець Перечинського району Закарпатської області Закінчив у 1986 р. Київський державний інститут культури (спеціальність — організатор-методист культосвітньої роботи). Працював головним адміністратором Державного заслуженого Закарпатського народного хору (1986–1987), художнім керівником, директором будинку культури ФМК м.Ужгорода (1987–1994), заступником директора з гастрольно-концертної діяльності Закарпатської обласної філармонії (1997–1999), методистом І категорії, заступником директора ОЦНТ з 2001 р. Голова Закарпатської мистецької асоціації "Смак часу" з 2004 р.

Координує роботу ОЦНТ з громадськими організаціями, товариствами, партіями, релігійними конфесіями, комерційними установами. Організовує культурно-дозвіллєву роботу: концерти, виставки, шоу-програми.

Відділ народної творчості
Бек Євген Євгенович — завідуючий відділом



Дрогальчук Ганна Василівна — провідний методист.

Народилася 1962 р.в сел. Тересва Тячівського району Закарпатської області. Закінчила у 1981 р. Ужгородське державне музичне училище ім.Д.Задора (спеціальність "Теорія музики") і здобула кваліфікацію викладача. З 1981 по 1983 р. працювала науковим співробітником відділу музичного мистецтва Закарпатського краєзнавчого музею; з 1983 по 1994 р. — викладачем музично-теоретичних дисциплін Хустської школи-комплексу естетичного виховання; з лютого 1996 р. працює в обласному центрі народної творчості.

Здійснює аналіз та систематизацію даних, пов'язаних із розвитком музичного жанру області, розробкою та розповсюдженням методичних матеріалів для керівників колективів, організацією та проведенням

творчих лабораторій, семінарів і мистецьких акцій, присвячених розвитку українського та закарпатського музичного мистецтва, пропаганді кращих зразків творів світових класиків, виявленню молодих творчих талантів серед учасників художньої самодіяльності Закарпаття.



Маркуш Ольга Йосипівна — провідний методист.

Народилася 1981 р. у смт Вишково Хустського району Закарпатської області. Закінчила Ужгородське державне музичне училище ім.Д.Задора у 2001 р. за спеціальністю "Теорія музики" і здобула кваліфікацію викладача. У 2004 р.— Київський національний університет культури і мистецтв за спеціальністю "Культурологія" та здобула кваліфікацію етнокультуролог, менеджер міжнародного культурного співробітництва. З 2001 по 2004 р. працювала викладачем теоретичних дисциплін дитячої школи мистецтв смт Вишково, з 2004 р. — методист ОЦНТ.

Вивчає роботу закладів культури національних меншин краю, займається організацією свят і фестивалів народної творчості представників різних національностей, досліджує взаємовплив музичного фольклору різних національних культур.



Юрковецька Наталія Денисівна — провідний методист.

Народилася 1961 р. у с. Білки Іршавського району Закарпатської області. Закінчила Хустське культосвітнє училище (режисерський відділ) у 1980 р. Потім вищі режисерські курси при Ленінградському інституті культури ім. Н.Крупської у 1985 р. Працювала художнім керівником самодіяльного народного театру заводу "Більшовик" у м.Ленінград, художнім керівником БК "Молодіжний" у м.Нерюнгрі (Якутія), артисткою Закарпатського обласного театру ляльок. З 1995 р. методист І категорії ОЦНТ.

Здійснює аналіз та систематизацію даних, пов'язаних із розвитком драматичного жанру області, розробкою та розповсюдженням

методичних матеріалів для керівників колективів, організацією та проведенням творчих лабораторій, семінарів та мистецьких акцій присвячених розвитку, пропаганді кращих зразків української класичної та сучасної драматургії, виявленню молодих творчих талантів се́ред учасників художньої самодіяльності Закарпаття.

Відділ народного декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Бочковський Василь Ігорович — завідуючий відділом

Діяльність відділу:

— популяризація та реклама народного мистецтва.

— проведення виставок, ярмарків, семінарів, пленерів народних умільців та майстрів.

— організація виставок-продажів виробів декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, участь в організації платних послуг населенню та організаціям.



Бочковський Василь Ігорович народився 1960р. у с.Тур'ї-Ремети Перечинського району Закарпатської області. Закінчив Львівський інститут прикладного та деко-ративного мистецтва у 1982 р. (відділ художня кераміка). Працював у Закарпатському інституті "Діпромеблі", з 1983 по 1985 р. служив у рядах Радянської армії, був художником-декоратором міськпродторгу, обласного художньо-оформлювального комбінату, викладачем Ужгородського училища прикладного мистецтва, художником-дизайнером кооперативу "Промінь", викладачем спецдисциплін Ужгородського коледжу мистецтв. З 2003 р. завідуючий відділом народного декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва ОЦНТ. Художник, дизайнер, педагог.

Займається живописом, скульптурою, дизайном виробів, проектуванням інтер'єрів та архітектури малих форм. Організовує виставки, ярмарки, семінари, пленери народних умільців та майстрів декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва.



Самусь Василь Михайлович — методист І категорії.

Народився 1948 р.в с.Біласовиця Воло-вецького райóну Закарпатської області. Закінчив Ужгородське училище прикладного мистецтва Міністерства місцевої промисловості УРСР зі спеціальності художній розпис у 1968 р. Працював художником у с.Н.Ворота, смт Воловець, вчителем німецької мови у с.Кичірне та вчителем трудового навчання у с.Верб'яж, інструктором на Турбазі "Плай" Воловецького району, художником-оформлювачем Ужгородського машинобудівного заводу. З 1993 р. методист Будинку народної творчості Закарпаття, а з 1997 р. — ОЦНТ.



Тищенко Софія Юріївна — провідний методист.

Народилася 1953 р. у с.Подобовець Міжгірського району Закарпатської області. Закінчила Київський державний інститут культури ім.О.Корнійчука (нині — Національний університет культури і мистецтв) у 1979 р. за спеціальністю культурно-освітня робота і здобула кваліфікацію культосвітній працівник, режисер клубних масових вистав. Працювала завідуючою сільським клубом с.В.Бистрий Міжгірського району, художнім керівником міського будинку культури м.Мукачево, на посаді режисера відділу методики роботи клубних установ обласного науково-методичного центру народної творчості, методистом міського відділу культури (м. Мирний Якутської Автономної республіки), інженером відділу кадрів управління малої механізації "Вілюйенергомеханізація". З 1993 р. — провідний методист Будинку народної творчості Закарпаття, а з 1997 р. — ОЦНТ.

Займається організацією виставок робіт майстрів народного декоративного й ужиткового мистецтва та дослідницькою роботою (вишивка, ткацтво, народна іграшка Закарпаття), підготовкою та упорядкуванням каталогів, буклетів та вивченням і узагальненням досвіду роботи гуртків та осередків народного декоративно-прикладного мистецтва.

Відділ культосвітньої роботи
Сидорець Галина Петрівна — завідуюча відділом

Діяльність відділу:

– методичне забезпечення культосвітньої діяльності районних методичних центрів (РМЦ), районних будинків культури (РБК), міських будинків культури (МБК) та сільських закладів культури клубного типу (ЗККТ) (розробка програм, перспективних планів, аналіз звітів за виконану роботу, методичні розробки, поради, сценарії, індивідуальні консультації);

– організація навчання та підвищення кваліфікації працівників закладів культури клубного типу (обласні, міжрайонні та районні семінари та наради, творчі лабораторії, майстер-класи та курси підвищення кваліфікації);

– організація масових свят, фестивалів, конкурсів, проведення концертів і презентацій на замовлення;

– робота з керівниками колективів самодіяльних дискотек, атестація дискотек області;

– робота з закладами культури національних меншин краю та організація свят і фестивалів народної творчості представників різних національностей;

– соціологічні дослідження: аналіз роботи, моніторинг, опитування респондентів та експертів галузі.



Сидорець Галина Петрівна народилася 1967 р. на Київщині. Закінчила у 1988 р. Київський державний інститут культури імені О.Корнійчука (нині — Національний університет культури і мистецтв) за спеціальністю "Культурно-освітня робота", присвоєно кваліфікацію культурно-освітній працівник, організатор-методист клубної роботи. З 1988 р. працює старшим методистом обласного будинку народної творчості, з 1991 — провідним методистом, а з 2002 — завідділом.

Здійснює загальне керівництво відділом, надає практичну і методичну допомогу районним методичним центрам, районним методичним кабінетам, сільським закладам культури клубного типу. Організовує семінари, наради, творчі лабораторії, свята,

конкурси і фестивалі. Пише сценарії свят, конкурсів, презентацій, соціально-побутових обрядів, проводить соціологічні дослідження, анкетування, моніторинг.



Веклюк Людмила Василівна — провідний методист.

Народилася 1964 р. у м.Тячів Закарпатської області. Закінчила Хустське культосвітнє училище (відділ народних інструментів) у 1982 р. та Івано-Франківський педагогічний інститут у 1989 р. (філологічний факультет). З 1982 по 1983 р. — художній керівник будинку культури с.Верхнє Водяне Рахівського району, з 1983 по 1999 р. працювала старшою піонервожатою, вчителем початкових класів, вчителем музики і співів, вчителем російської мови та літератури у селах Костилівка, Стримба Рахівського району. З 2001 р. — провідний методист ОЦНТ.

Систематизовує та обробляє інформацію про роботу любительських об'єднань та клубів за інтересами, а також упорядковує базу даних культосвітніх працівників області.



Голінка Марія Михайлівна — методист І категорії.

Народилася 1943 р. у с.Тишів Воловецького району Закарпатської області. Закінчила Хустське культосвітнє училище (присвоєно кваліфікацію бібліотекаря середньої кваліфікації) у 1967 р. З 1961 по 1997 працювала у бібліотеках сіл Н.Розтока та Верб'яж Воловецького району; в Свалявській районній бібліотеці та зав. абонементом міської бібліотеки м.Ужгорода. З 1997 р. методист обласного центру народної творчості.



Попдякуник Оксана Олександрівна — провідний методист.

Народилася 1972 р. у с.Білки Іршавського району Закарпатської області. Закінчила у 1990 р. Ужгородське училище культури і здобула кваліфікацію клубний працівник, керівник самодіяльного хорового колективу та Рівненський державний інститут культури (диригент-хормейстер, викладач хорових дисциплін) у 1995 р. З 1998 по 2003 р. працювала методистом в Іршавському районному центрі культури і дозвілля. З 2003 р.— провідний методист ОЦНТ.

Систематизовує та обробляє інформацію про роботу закладів культури клубного типу районів області, надає практичну і методичну допомогу РМЦ, РМК, сільським ЗККТ, бере участь в організації та проведенні семінарів, оглядів, конкурсів, театралізованих свят, концертів, фестивалів.



Сидорук Любов Василівна — провідний методист.

Народилася 1954 р. у м.Ужгороді. З 1978 по 1981 р. навчалася на філологічному факультеті Ужгородського державного університету. В обласному будинку народної творчості працює з 1973 р. Спочатку — секретарем-машиністкою, потім — бібліотекарем, методистом. З 1980 р. — методист Закарпатського обласного науково-методичного центру народної творчості і культурно-освітньої роботи, з 1996 р. — провідний методист, з 1997 р. — провідний методист ОЦНТ.

Аналізує звіти, плани роботи клубних установ і методичних центрів, що працюють із національними меншинами, підтримує зв'язок із національно-культурними товариствами області, бере участь в організації та проведенні оглядів, конкурсів, обласних свят національних меншин, готує положення, накази, розпорядження з питань роботи з національними меншинами, вивчає, узагальнює і популяризує досвід діяльності кращих клубних установ та кращих колективів художньої самодіяльності, бере участь у підготовці та проведенні семінарів із питань клубної роботи, здійснює збір та упорядкування матеріалів

науково-методичної ради ОЦНТ, готує до видання методичні вісники на допомогу клубним працівникам області.



Тужеляк Іван Іванович — координує роботу сектору закордонних зв'язків.

Народився 1961 р. на Ужгородщині. Закінчив Ужгородське технічне училище та Ужгородський технікум електронних приладів. Служив у лавах Збройних Сил ВМФ (виконував інтернаціональний обов'язок у В'єтнамі (1979–1980)). Закінчив Львівський політехнічний інститут у 1986 р. Працював на різних посадах у сфері культури м.Ужгород та області.

Займається організацією поїздок художніх колективів (як професійних, так і аматорських) на різні мистецькі заходи у країни ближнього і дальнього зарубіжжя.

Відділ науково-культурологічна лабораторія
Хланта Іван Васильович — завідуючий відділом



Хланта Іван Васильович народився 1941 р. у с.Копашнево Хустського району Закарпатської області. Закінчив філологічний факультет Ужгородського держуніверситету (1964). Працював учителем української мови та літератури у м.Костянтинівка Донецької обл. Виконував свій громадянський обов'язок у Збройних Силах (м.Харків, 1964–1965). Демобілізувавшись, продовжує вчителювати в с.Лази Тячівського р-ну на Закарпатті, 1966–1970 рр. — директор Біловарської восьмирічної школи цього ж району, потім інспектор Тячівського райвно (1970–1971), асистент, старший викладач, доцент кафедри української літератури Ужгородського державного університету (1974–1982). Закінчив аспірантуру Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т.Рильського Академії наук України (1974). У 1976 р. захистив кандидатську дисертацію на тему "Українська соціально-побутова казка".

З 1982 по 1986 — бібліотекар наукової бібліотеки Ужгородського державного університету, з 1986 по 1995 — вчитель української мови та літератури Ужгородської СШ № 6. З 2001 р. завідувач відділу науково-культурологічна лабораторія обласного центру народної творчості.

Виявив на Закарпатті талановитих оповідачів, як Юрій Баняс (с.Бороняво Хустського р-ну), Дмитро Юрик (с.Вучкове Міжгірського р-ну), Юрій Соляк (с.Ставне Великоберезнянського р-ну), Іван Каплар (с.Колодне Тячівського р-ну), Михайло Гогерчак (с.Лази Воловецького р-ну) та ін., а також коломийкарів — Степан Шутко (с.Нанково) та Михайло Майор (смт Вишково Хустського р-ну), Олена Чупак (смт Великий Бичків) та Степан Молдавчук (с.Лазещина Рахівського р-ну), Марія Веприк (с.Нересниця Тячівського р-ну) та ін., твори яких публікував у збірниках, журналах та газетах.

Лауреат всеукраїнської премії ім. Володимира Антоновича (1997), член Національної спілки журналістів України (2003), заслужений діяч мистецтв України (2004), лауреат літературної премії імені Івана Франка всеукраїнського об'єднання "Письменники Бойківщини" (2005).

Займається виявленням талановитих виконавців автентичного співу українських народних пісень, записує їх, систематизовує й упорядковує за певними жанрами й тематичними групами, вивчає, публікує, популяризує народнопоетичні надбання серед громадськості.

Проводить зустрічі з учнями, вчителями, працівниками культури, розповідає про духовні надбання нашого народу, визначних оповідачів та співаків краю, знайомить із сучасним станом побутування народнопоетичної творчості, проблемами, перспективами, що стосується закладів культури, літературного та мистецького процесу краю тощо. Із цими ж питаннями виступає у пресі, на радіо, по телебаченню, бере участь у семінарах, нарадах, співпрацює з районними методичними відділами з питань запису фольклору, виголошує доповіді на всеукраїнських наукових конференціях, публікує статті в щоквартальному віснику „Культурологічні джерела", науковому збірнику „Бойківщина" та ін.



Офіцинська Марина Іванівна — провідний методист.

Народилася 1972 р. в с.Округла Тячівського району Закарпатської області. Закінчила філологічний факультет Ужгородського державного університету (1994) за спеціальністю українська мова та література і здобула кваліфікацію — викладач української мови та літератури. З 1994 по 2001 р. працювала вчителем української мови та літератури Ужгородської ЗОШ І-ІІІ ст. № 8. З 2001 по 2002 р. була редактором відділу духовності та дозвілля у редакції газети "Соціал-демократ", а з 2002 по 2003 р. — редактором відділу соціальних і гуманітарних проблем у редакції газети "Світогляд". З березня 2003 р. працює в ОЦНТ.

Упорядковує та редагує щоквартальний журнал "Культурологічні джерела", в якому висвітлюється багатогранність діяльності галузі культури у Закарпатській області.

* * *

Ідея створити при обласному центрі народної творчості в м.Ужгороді наукову лабораторію з питань вивчення і збереження нематеріальної культурної спадщини Закарпаття виникла ще у 1997 році. Її підтримали доктор філологічних наук, професор Микола Зимомря, доктор історичних наук, професор Володимир Задорожний та деякі інші науковці м.Ужгорода. Український центр культурних досліджень (м.Київ) на чолі з кандидатом педагогічних наук, професором Володимиром Подкопаєвим (на жаль, нині покійним) схвально зустрів цю пропозицію і звернувся до Міністерства культури і мистецтв України з проханням створити при Закарпатському обласному центрі народної творчості наукову культурологічну лабораторію. Міністерство культури України листом від 27.10.1997 р. № ІІ-3922/17 запропонувало Закарпатській ОДА реалізувати цю пропозицію, і розпорядженням ОДА від 26.06.1997 р. № 245 "Про філію Українського центру культурних досліджень" було сформовано при обласному центрі народної творчості науково-культурологічну групу із 5 чоловік.

Новостворений творчий колектив активно взявся за роботу, незважаючи на всілякі організаторські та матеріальні негаразди. І успіх не забарився. Першою ластівкою був збірник пісень "Вчора була неділенька", що побачив світ у 2001 р. До нього увійшли пісні, записані з голосу В.Глюдзика із с.Худльово Ужгородського району.

Згодом, реалізовуючи обласну програму "Про підтримку творчих досліджень із збереження нематеріальних культурно-мистецьких надбань в області", працівникам відділу вдалося здійснити цілий ряд експедицій по збору фольклору і провести відповідну роботу по розшифровці записів та їх публікацій.

Першим для обстеження було обрано Іршавський район, де закладалися основи закарпатського музичного фольклорознавства Василем Талапковичем (1806–1888), Петром Світликом (1901–1973), Михайлом Машкіним (1926–1971), Семеном Мельником (1929–1990).

На основі зібраного, систематизованого й упорядкованого матеріалу видано збірники пісень "Ой видно село" (2003), "Пісні Іршавщини" (2005).

У збірнику "Ой видно село" (народні пісні села Арданова) опубліковано 652 пісні з нотами. У 47 селах Іршавського району І.Хлантою було записано понад 1000 пісень, переважну більшість мелодій яких поклали на ноти А.Гайналій, М.Попенко, Т.Росул. "Пісні Іршавщини" (902 тексти з нотами) засвідчують багатство пісенної культури долинян, її жанрове розмаїття, закоріненість у закарпатський мелос і тісну спорідненість із всеукраїнською піснею.

Працівники відділу виступають на практичних семінарах із питань фольклору в районах області, надають методичну допомогу в організації свят і фестивалів, співробітничають із фольклорним кабінетом Ужгородського училища культури, разом із яким у 2004 році було проведено конференцію "Фольклор Закарпаття в репертуарі художніх колективів області". Ця конференція була підпорядкована підготовці до творчого звіту області в м.Києві. Також налагоджено спільну роботу з вокальною студією народної та сучасної пісні Закарпаття "Красія", якою керує заслужений працівник культури України Н.Петій-Потапчук.

Протягом 2004–2005 рр. працівниками відділу було проведено понад 12 радіо-телепередач культурологічного та фольклористичного характеру. Зокрема, телепередачу "Сучасний стан побутування народної пісенності на Іршавщині", "Життєвий і творчий шлях українського письменника із Румунії Павла Романюка", "Особистості" (телепередача, присвячена 70-річчю від дня народження відомого культуролога, заслуженого працівника культури України Василя Руснака) та ін. Написано й опубліковано значну кількість статей фольклорного, літературознавчого, мистецтвознавчого, культурологічного характеру. Крім цього, написано 190 статей культурологічного характеру для „Енциклопедії Закарпаття XX століття".

Працівники відділу беруть участь у наукових форумах, що

проводяться в нашій області та за її межами. Зокрема, І.В.Хланта брав участь у ІІ-й Міжнародній науковій конференції "Актуальні проблеми етнічного відродження Лемківщини", яка проходила 14-16 листопада 2003 р. і виступив із доповіддю "Сучасна народнопоетична творчість лемків Закарпаття" та міжвузівській науковій конференції "Михайло Драгоманов і Закарпаття" і виступив із доповіддю "Історичні пісні українського народу" (22-23 жовтня 2003 р.). Він був членом журі ІІІ-х Всесвітніх бойківських фестин "З чистих джерел", що відбулися у м. Турка Львівської області 17-20 липня 2003 р. На цих фестинах виступали учасники художньої самодіяльності Воловецького району.

Відділом проводиться культурологічна робота серед учнівської молоді та у педагогічних колективах із роз'яснення про місце музичного фольклорознавства у розвитку та збагаченні української культури. У таких селах, як Загаття, Колодне, Брід, Дашковиця, Луково, Кушниця, Лисичево, Білки, Ільниця Іршавського району, Завидово Мукачівського та Керецьки й Березники Свалявського районів було проведено перед учнями та вчителями лекції та бесіди про музичне і дидактичне значення народної пісенної творчості Закарпаття. На згадану тематику прочитано цикл лекцій для вчителів у Закарпатському інституті післядипломної педагогічної освіти, запропоновано слухачам програму збирання та класифікації пісенного фольклору.

Попереду реалізація наміченої обласної програми "Про підтримку творчих досліджень із збереження нематеріальних культурно-мистецьких надбань в області" на закарпатській Бойківщині та Гуцульщині, які також багаті чудовими місцевими пісенними творами.



Коваль Валентина Едуардівна — секретар-друкарка.

Народилася 1952 р. у м.Львів. Закінчила Хустське культосвітнє училище (відділ бібліотекознавство) у 1983 р. Працювала в обласній бібліотеці для юнацтва ім. С.Вайди з 1981 по 1983 та з 1995 по 1999 р., ПМК облспоживспілки з 1983 по 1989, з 1999 і по нині — в обласному центрі народної творчості.

Народний самодіяльний ансамбль
народної пісні "Розмарія"
(керівник Тетяна Раховська)

Ансамбль був заснований у 1986 р. професійним диригентом і композитором, фольклористом, заслуженим працівником культури України Михайлом Керецманом при Закарпатському обласному науково-методичному центрі народної творчості і культурно-освітньої роботи.

"Розмарія" звабила таких прекрасних виконавців пісні як заслужена артистка України Олена Поляк, Єва Крон, Михайло Кадар (нині покійний), Петро Кобака, Ігор Кравчук, Анжела Влад, Петро Горганюк, Віталій Чубаня, Тарас Сегляник, Олександр Безик, Олена і Володимир Короленки та ін. Яскравою особистістю з першого дня заснування колективу був народний музика-скрипаль Антон Кобаль (нині покійний). Чудова людина і прекрасний товариш він полонив колектив своїм ставленням до народної пісні.

В основу творчих досягнень колективу ліг цікавий репертуар "Розмарії" підібраний у професійному ключі М.Керецманом та братами Антоном та Василем Кобалями. Такі твори, як "Коломийки Ужанської долини", "Імпровізація на теми угорських народних пісень", "Три трембіти" та "Ой на горі криниченька" В.Кобаля, "Червена ружа" В.Калинича та "За рікою хлопці косять", "Ой ти мій миленький" в інтерпретації В.Калинюка, "Прала, мила, прала" Т.Миговича, "Мала баба мужа" М.Керецмана, "Весільні мелодії Міжгірщини", "Весільні мелодії Приборжавщини", запропоновані Антоном та Василем Кобалями, "Розмарія" в аранжуванні і записові М.Керецмана, стала золотим фондом колективу.

Пізніше прийшли молоді виконавиці, які збагатили і розширили його репертуарну палітру. Це сестри Марія та Катерина Перечинські, Світлана Одокста, Еріка Дзямко, Оксана Штефан, Лідія Голінка.

Колектив був учасником обласних, всеукраїнських, міжнародних оглядів-конкурсів народної творчості, де неодноразово ставав лауреатом. Виступав із концертними програмами на фестивалях "Маковицька струна" (м.Бардейов), а також у Свиднику, Камйонці, м.Снині, с.Порачі, (Словаччина).

З липня 2003 до вересня 2005 р. колективом керував заслужений артист України С.Барвік-Карпатський. Основою нової програми стали пісні та обробки закарпатських композиторів М.Попенка, В.Кобаля, П.Рака, С.Барвіка-Карпатського.

Нинішній склад "Розмарії" — це музиканти-професіонали з вищою

освітою, котрі володіють багатьма інструментами та народною закарпатською манерою співу. Яскравими представником вокальної групи є народна артистка України Клара Лабик та Тиберій Мигович, інструментальної — Володимир Короленко та Сергій Донець. На жаль, в останній раз у такому складі "Розмарія" виступила у грудні 2004 р.

М.МИХАЙЛОВИЧ,
М.ОФІЦИНСЬКА

Народна самодіяльна кіностудія "Едельвейс"
(керівник Омелян Коляджин)



Коляджин Омелян Михайлович народився 1949 р. на Івано-франківщині. У 1966 р. закінчив навчання в Долинській середній школі № 2. У 1968 р. був призваний на військову службу, яку проходив на території бувшої Чехословаччини. У 1975 р. з відзнакою закінчив навчання на режисерському відділі Хустського культосвітнього училища і був запрошений п.Осипенком, на той час голова екзаменаційної комісії інституту ім. І.Карпенка-Карого, на навчання на режисерський факультет, водночас отримав запрошення на посаду актора від головного режисера Закарпатського обласного українського музично-драматичного театру народного артиста України Ярослава Геляса.

У 1986 р. закінчив навчання на режисерському факультеті Ленінградського державного інституту культури ім. Н.Крупської. Працював в облмуздрамтеатрі на посадах актора, асистента режисера, режисера до 1991 р. У цьому ж році переводом у "Інтер-арт", був зарахований режисером у режисерсько-постановочну знімальну групу радянсько-пакистанського фільму (робоча назва) "Острів жахів".

З осені 1991 р. — кінооператор Закарпатської телерадіокомпанії, а з 2001 по 2003 р. — відеооператор у Мукачівській телерадіокомпанії "М–студіо". Працював головним спеціалістом в управлінні культури Закарпатської обласної державної адміністрації.

З 2003 р. — керівник самодіяльної народної кіностудії "Едельвейс".

***

У 1974 р. на одну з полонин Рахівщини висадився десант кіноаматорів. Саме там був знятий фільм "Гей, на високій полонині" (автори — В.Балог, М.Маркович, Т.Максимова) з неповторним колоритом віковічних традицій закарпатського високогірного вівчарства

та життя вівчарів без прикрас. Фільм привабив членів журі своєю щирою правдивістю. Тому й не дивно, що на республіканському огляді аматорських фільмів у м.Одесі кінострічка була удостоєна диплома II ступеня. А на Всесоюзному огляді-фестивалі в м.Москві зайняла третє місце. З цього моменту й почався злет до творчих досягнень кіностудії.

Народна кіностудія "Едельвейс" була створена у 1967 р. Починала свою діяльність за активної підтримки подружжя Малошів, тодішніх працівників кореспондентського пункту Львівського телебачення в Ужгороді. Золтан Янович і Євгенія Юхимівна щиро ділилися зі студійцями своїм досвідом, вчили їх сценарній справі, операторській роботі, показували, як обробляється кіноплівка, монтується і озвучується фільм. У перші роки існування студії її активними учасниками були методист М.Маркович, викладач Ужгородської дитячої музичної школи Т.Боніславський, диктори — працівники обласного комітету телебачення і радіомовлення Б.Дерда та Т.Максимова, сценарист А.Копинець, артист обласної філармонії В.Балог. Очолив студію З.Малош, який обіймав дану посаду понад три десятиліття.

Протягом років студійці фіксували на плівці унікальні обряди, пам'ятки архітектури, народні ремесла, обрядову звичаєвість, щоб якнайповніше зберегти їх для нащадків. Свої роботи студія демонструвала по телебаченню, знайомлячи сучасників із минулим нашого народу, його кращими зразками духовної та матеріальної спадщини. А ті фільми, які брали участь у міжнародних конкурсах, викликають інтерес до краю, його людей, духовних надбань та сучасного життя верховинців.

У зв'язку з тим, що студія працює при обласному центрі народної творчості, вона охоплює як різні регіони Закарпаття, так і культуру тих національностей, що проживають на його теренах.

У 1999 р. на всеукраїнському огляді народної творчості студія представила два відеофільми — "Світку мій карпатський" (сценарій Д.Леспуха) та "І взяв він книгу заповіту" (сценарій П.Угляренка). У першому фільмі йдеться про історію, культурно-мистецькі традиції, звичаї, природу бойківської Міжгірщини. Другий фільм, у якому розповідається про історію, національну культуру і традиції євреїв Закарпаття, був відзначений дипломом I ступеня.

Особливий успіх мали фільми "Гамора" (автори М.Матола, М.Маркович, 1985) та "Валило" (автор М.Маркович, 1989). Обидва фільми були удостоєні дипломів I та II ступеня на республіканському кінофестивалі і диплома III ступеня на Міжнародному фестивалі у м.Києві (1989). Фільми зачаровують

поєднанням чисто народної кмітливості, простоти, мудрості, господарської доцільності з сучасним науково-технічним прогресом.

До цікавих творчих надбань студійців належить фільм "Росохів млин" — про реставрацію та збереження у селі Нижній Бистрий Хустського району унікального на сьогодні водяного млина родиною Росохів.

За змістом і тематичним спрямуванням кінофільми студії "Едельвейс" можна згрупувати в такій послідовності.

Кінонариси про:

• Ужгородського скульптора, народного художника України, лауреата Державної премії України ім. Т.Г.Шевченка В.Свиду — "Портрет художника" (автори В.Одарченко, Б.Дерда). Фільм відзначено дипломом на республіканському та всесоюзному оглядах творчості кіноаматорів; скульптора, члена Спілки художників України Г.Горват — "Гончарі" (автори В.Балог, М.Маркович); гончарів із с.Вільхівка Іршавського району — "Лада" (автори П.Ігнатенко, М.Маркович); хірурга О.Фединця — "Професор з Верховини" (автори М.Маркович, Т.Максимова, А.Копинець, В.Балог, 1978); знатного кукурудзовода Ю.Пітру з с.Білки Іршавського району — "Щедрий засів" (автори М.Маркович, В.Балог, Т.Максимова), відзначений на республіканському кінофестивалі дипломом II ступеня; ветерана Другої світової війни М.Арсентьєва — "Ветеран" (автори В.Ладижець, В.Цаповський, 1984). У фільмах розкриваються не тільки творчі й художні досягнення відомих нині трударів нашого краю, а й їх людські якості. Це особистості гідні наслідування.

• Народні ремесла ужиткового характеру — "Валило", "Гамора", "Росохів млин". Фільм "Дудар" — про сопілкаря з Великоберезнянщини (автор В.Цаповський, 1985) — відзначений на республіканському конкурсі дипломом.

• Збереження народних пам'яток архітектури і культурно-мистецьких традицій — "Біль" (автор В.Цаповський, 1988), відзначений дипломом на республіканському конкурсі "Етнофільм"; "Пам'ятки Ужгорода" (автори І.Латко, Є.Малош, С.Кучмаш, 1991); "І взяв він книгу заповіту" (автори П.Угляренко, О.Токач, 1995) тощо.

• Народні традиції та обряди. Це фільми про музей народного мистецтва "Лемківська садиба" (с.Зарічово Перечинського району та фольклорний ансамбль цього ж села, учасники якого збирають і відновлюють обрядові дійства наших предків); про хату-музей села Пацканьово Ужгородського району та ансамбль "Газдині", що діє при музеї. Учасниці ансамблю зібрали чимало автентичних забутих

народних пісень, які увійшли до їхнього репертуару. А з словацькими кіноаматорами студійці створили фільм "Спільна пісня" (автори Б.Дерда, В.Харламов, М.Маркович, 1981) — про дружні стосунки народів-сусідів, взаємовплив культур.

• Красу природи Карпатського краю — "Осінні акорди" (автори В.Одарченко, Т.Боніславський, М.Маркович, А.Баренблат, 1969); "Полонина кличе" (автори А.Баренблат, М.Маркович, 1968); "Весняні етюди" (автори В.Одарченко, Т.Пархоменко); "На полонину Рівну" (автори М.Маркович, Т.Максимова, 1972); "Щедроти осені" (автор В.Одарченко, 1987).

Автори фільмів яскраво й образно пропагують досягнення науково-технічного прогресу, що несе глядачам переконливий матеріал про могутність людського генія. Для кіноаматорів характерним є фіксування та дослідження сучасного побуту в місті й на селі, відображення на кіноплівці різноманітних видів народної творчості — уснопоетичної та музичної (а також її творців та виконавців), образотворчого та ужиткового мистецтва, художньої самодіяльності.

За успішну роботу у 1973 р. студії присвоєно почесне звання "Народна самодіяльна". Її фільми, виконані як на чорно-білій, так і на кольоровій плівках, сприяють морально-етичному та естетичному вихованню загалу глядачів.

За вагомий внесок у розвиток української культури та високі творчі досягнення оргкомітетом Всеукраїнського огляду народної творчості народна самодіяльна кіностудія "Едельвейс" у 1999 р. нагороджена дипломом лауреата.

Нині кіностудія "Едельвейс", продовжуючи традиції своїх попередників, працює у трьох напрямках: готує відеофільми, зафільмовує робочий відеоматеріал для фільмів та знімає мистецькі заходи, які поповнять багатий архів минулих років. Уже готові відеофільми: "Сьоме чудо" (про долину нарцисів), "Світлій пам'яті Всеволода Майданного" (спогади про режисера), "Злочин" (презентація книги про голодомор в Україні), "З любов'ю у серці" (присвячений 60-річчю обласного центру народної творчості) та ін. У планах відеофільм про розвиток самодіяльного театрального мистецтва краю та нарис про життя і творчість Івана Васильовича Мирона із с.Росішка Рахівського району та ін.

Іван ХЛАНТА,
кандидат філологічних наук,
заслужений діяч мистецтв України

РОЗДІЛ ІІ
З минулого в сучасне
Правдиві історії

Антон КОНТРАТОВИЧ

Скільки років з того часу минуло. Багато чого змінилося, люди приходили, працювали і відходили. Але бачу одне — з приміщення не переселили, хоча воно й потребує ремонту, навіть номер телефону залишився той самий, до болю знайомі цифри.

Пригадую далекий 1945 рік. Я працював на Ужгородській базі палива на посаді директора. Тоді й запросив мене художник Андрій Коцка на роботу у новостворений будинок народної творчості. Я, звичайно, погодився. Директор призначив мене на посаду методиста з фольклору. Пізніше я довідався, що свій вибір А.Коцка зробив цілком вмотивовано. Він знав, що я ще будучи студентом Ужгородської учительської семінарії, любив записувати народну творчість. Навчаючись на п'ятому курсі, я здав учителеві, професору Юрію Костью, свої польові записи, які складалися не з одного десятка народних пісень. Із них він відібрав сорок і включив до збірника "Народні пісні подкарпатских русинов", що побачив світ у 1944 р. Мої матеріали були поряд із записами пісень Д.Задора, П.Милославського і Ю.Костью.

Незважаючи на солідний вік, у пам'яті чітко зринають деякі моменти з того періоду мого життя, який припадає саме на роботу в обласному будинку народної творчості. Серед них є як радісні, приємні, хвилюючі, так і тривожні та болючі.

Я починав разом із художниками Андрієм Коцкою та Федором Манайлом, музикантом Петром Милославським, випускницею Празької консерваторії, племінницею Августина Волошина Ольгою Ярош та ін.

Може це й дивно буде чути, але перший рік ми не мали конкретного плану роботи, тому працювали, як самі вважали за потрібне. Я продовжував далі записувати фольклор, інші теж не сиділи без роботи. Невдовзі до нас приїхав поважний чоловік зі столиці, який розставив усі точки над і. Зокрема, мені наказав припинити записувати народні пісні, мотивуючи тим, що це робота наукових закладів. А наша установа має зовсім інше призначення. Перед нами поставили чіткі завдання: створення клубів, а при них самодіяльних колективів, червоних кутків, хор-ланок, агітбригад, метою яких була пропаганда соціалістичного способу життя, уславлення вождів та радянської культури.

Ми безперестанку виїжджали у відрядження, могли працювати у

районах і по три місяці підряд. Гроші для цього виділялися. Ми навіть не встигали їх усі використати. Наша установа підпорядковувалася напряму Києву й мала такий самий штат і зарплати, як відповідна столична.

У 1946 р. на одній із виробничих нарад було запропоновано організувати циганський ансамбль. Цю справу доручили мені. Я зібрав декількох представників цієї народності і почав репетиції. Вони займалися цілий місяць, а під кінець прийшли за зарплатою. Їм, звичайно, не заплатили, і вони більше не з'явилися, мотивуючи тим, що даремно співати не будуть.

Працювалося нам добре. Пам'ятаю, як у 50-х рр., коли я вже займав посаду методиста з вокального жанру, був відряджений на три місяці у с.Сухий Великоберезнянського району будувати народним методом клуб. Ентузіастів було багато. Одні рубали і привозили дерева, другі різали і шліфували дошки, треті будували, четверті варили їсти, п'яті готові були виконувати будь-яку допоміжну роботу. Будівля була готова у визначені терміни.

У той час країна, до складу якої ми входили, дуже полюбляла помпезні, масштабні, масові свята. Практикували та організовували їх і ми. Скажу відразу, що це була велика відповідальність. Найголовнішим із них було свято пісні, яке проводилося напередодні Дня Перемоги. На одному з таких свят я керував зведеним хором, що нараховував 12 000 чоловік. На ньому були присутні багато журналістів. Один підійшов до мене, а представляв він союзну газету "Известия". Його цікавило скільки учасників бере участь у концерті. Я відповів, що 12 000. Але було дуже шумно і він, очевидно, не розчув. Тому перепитав ще раз. Я знову чесно відповів. Але він і цього разу не зафіксував. На четвертий раз мій терпець увірвався, бо я людина досить запальна, і прозвучала впевнена відповідь — 20 тисяч. Незабаром після події, яка пройшла з небаченим успіхом, на шпальтах газети з'явилася стаття, де фігурувала саме остання цифра.

Ми послідовно і систематично висвітлювали свою діяльність на шпальтах газет. У той час платили гарні гонорари. Той, хто не лінувався, за опубліковані статті міг заробити ще одну зарплату. Це було хорошим стимулом.

Я постійно був затребуваним. Оскільки закінчував Ужгородську учительську семінарію, то мав ґрунтовну базову освіту. Я керував багатьма хорами у різних куточках області, довгий час працював у Мукачеві, пізніше — в Ужгороді вчителем музики і співів у середніх школах.

З 1946 р. щорічні творчі звіти області у столиці стали традиційними. На один із таких звітів я поїхав на чолі одного з хорових колективів, який виконав пісню не лише славного диригента, але й композитора Олександра Кошиця "Жала Уляна". Тоді після успішного концерту мені нічого не сказали, але вже дома дали листок. На ньому був список творів заборонених авторів. Очолював його О.Кошиць зі своєю піснею "Жала Уляна".

Серед тривожних моментів згадую і такий. Він відбувся на моїх очах. Того дня директор В.Компанієць, до речі, полковник НКВД, поїхав у відрядження, заступник теж кудись відлучився, а мене залишили виконуючим обов'язки директора. Було тихо і спокійно. Раптом двері відчинилися і у кабінет зайшли незнайомі люди. Вони спитали чи працює у нас Шпонтак. (Така людина у нас працювала бухгалтером). Я сказав, що так. Вони попросили його покликати. Я, нічого не підозрюючи, пішов за ним у сусідній кабінет. Коли Шпонтак вийшов і побачив тих людей, то, як мені здалося, не злякався, але впевнено мовив, що сюди уже він більше не повернеться. На жаль, він наче у воду дивився. Як потім стало відомо, його засудили на 10 років, із яких він відсидів дев'ять.

Отак переплітались в нашій історії радісні моменти з болючими.

Благородство творчих діянь

Василь ГАБОРЕЦЬ,
заслужений працівник культури України

Створення 60 років тому обласного будинку народної творчості поряд із заснуванням багатьох інших державних культурно-мистецьких установ стало важливою подією в культурному житті Закарпаття. Бурхливий розвиток культури у краї в 20-30 рр. минулого століття, побутування багатющих народнопоетичних традицій, зразків унікального ужиткового мистецтва, що визрівали і формувались віками, наявність численних носіїв та виконавців іскристих перлин фольклору, талановитих народних майстрів, — все це вимагало створення державного творчого центру, який би по крупинці збирав і пропагував безцінні зернини творінь народних талантів. Це його почесне покликання особливо стало актуальним згодом, коли під впливом наступальних цивілізаційних процесів, тотальної нівеляції національних та етно-родових традицій, а також засилля так званої масової культури, чисті джерела народних духовних скарбів досить інтенсивно і помітно почали замулюватися всяким надуманим і нерідко примітивним із точки зору його художньої довершеності масовим непотребом. З огляду на це, обласні будинки

народної творчості, а на місцях — районні та міські будинки культури, залишилися чи не єдиними острівками в бурхливому морі глобальних цивілізаційних нововведень.

Радянська ідеологія, створюючи згадані державні культурницькі інститути, якими є будинки народної творчості, переслідувала перш за все свої вузькоідеологічні цілі щодо використання народної творчості з метою перелицювання її на службу комуністичній ідеології. Це завдало непоправної шкоди етно-культурним процесам. Але, незважаючи на все, ми нині з приємністю і відрадою з висоти пережитих років можемо констатувати, що обласні будинки народної творчості, особливо наш Закарпатський, заслуговують доброго слова і вдячності від шанувальників народної творчості та й загалом від держави за збереження і популяризацію багатовікових народних духовних надбань.

Історія чітко зафіксувала непоодинокі факти про те, що в перші роки радянської влади професійні художні колективи народного характеру комплектувались із талановитих виконавців народних пісень і танців, які нерідко показували свою майстерність як учасники перших районних, міських та обласних олімпіад, фестивалів. Їх виявляли в самодіяльних гуртках, мережа яких перед війною була досить широкою, на весіллях, народних гуляннях... З дня заснування будинок народної творчості був причетний до всіх згаданих акцій і всіляко допомагав вишукувати народні таланти. Таким шляхом формувався і Закарпатський ансамбль пісні і танцю — нині Державний заслужений Закарпатський народний хор.

З нагоди 60-річного ювілею цієї поважної установи не маю на меті в короткому огляді викладати її творчу біографію. Вона гідна окремого дослідження та видання. Хотів би висловити лише кілька думок та вражень із практики діяльності будинку народної творчості на відрізку найскладнішого періоду — другої половини 80-х та 90-х рр. минулого століття, коли установу випало очолювати відомому знавцю народного мистецтва Василеві Кобалю.

Складність та неоднозначність цього періоду позначена, з одного боку, — пробудженням та утвердженням національної самосвідомості українського народу та загальним прагненням до демократизації суспільства, а з другого боку, — тотальним загостренням економічної кризи, яка завдала дошкульного удару всій соціально-культурній, науковій, загалом гуманітарній сфері. Але чи не найбільшого і найвідчутнішого — сфері культури. Цей перехідний період позначений різким скороченням обсягів фінансування культури, матеріальним зубожінням її установ, вимушеним переведенням багатьох працівників

на 0,5 а то й на 0,25 відсотків заробітної плати. Цей період "ознаменований" закриттям багатьох досить великих в умовах нашої області підприємств, на базі яких працювали яскраві і масові художні колективи — народні ансамблі пісні і танцю Ужгородських фанерно-меблевого комбінату ім.О.Борканюка, механічного заводу, виробничого об'єднання "Тиса", Тересвянського деревообробного комбінату, Свалявського, Ясінянського, Великобичківського, Хустського лісокомбінатів, ряду сільських господарств Іршавського, Виноградівського, Ужгородського, Берегівського та інших районів. Практично поступово було згорнуто виробничу діяльність Драчинської художньо-сувенірної фабрики на Свалявщині, цілого ряду художньо-сувенірних цехів при лісокомбінатах, меблевих комбінатах, де була зосереджена значна творча праця чималої частини народних майстрів та умільців, а комбінати побутового обслуговування в усіх районах і містах припинили виробництво сувенірів із використанням творчої праці так званих надомників. Пройдуть роки, поки народні умільці оговтаються після цих суспільних змін і заведуть сяке-таке власне приватне виробництво. До всього цього слід додати, що через відсутність замовлень, поступово припинили діяльність і художньо-виробничі майстерні, які спеціалізувалися на пошитті сценічного одягу. Одним словом, для культури, яка завжди фінансувалася за так званим залишковим принципом, у матеріальному плані настали скрутні часи.

Зрозуміло, що загальна економічна криза в країні поставила в досить-таки скрутне становище і будинок народної творчості. За цей період він зазнав декілька реорганізацій, кадрових змін. Певний час називався Закарпатським обласним науково-методичним центром народної творчості і культурно-освітньої роботи, але його фінансово-матеріальне становище, як і всієї галузі, залишалося складним. За цих умов було обмежено кошти на відрядження, проведення семінарів тощо.

У зв'язку з вищезазначеною скрутою довелося припинити проведення десятимісячних курсів підвищення кваліфікації керівників аматорських колективів, які свого часу відігравали надзвичайно важливу роль у справі фахового вдосконалення працівників.

Усіх неприємних моментів аж ніяк не можна викреслити з нашої історії, але я не хотів би, щоб у сучасного читача, а найперше у молоді, склалося враження, що аналізований період у творчій біографії нашого ювіляра був своєрідним паралічем. Ніякого паралічу не було. У цій складній ситуації та відчайдушній боротьбі за виживання допомогли два важливі моменти: перший — це згадане вище духовне відродження

народу, який нарешті має свою державу, може вільно розвивати свою національну культуру, плекати рідну пісню, материнську мову, а другий — це відомий феномен носіїв народної творчості, які віддаються чарам народного мистецтва не заради матеріальної винагороди, а з щирої любові до невмирущих традицій наших дідів і прадідів. У цих традиціях сама душа народу, а вона — безсмертна.

Щирість і непідробна любов до яскравих перлин фольклору, декоративно-прикладного мистецтва особливо помітна під час традиційних народних свят, фестивалів, конкурсів, творчих звітів, виставок творів народний майстрів. Ця організаторсько-творча робота не припинялась ні на хвилину, змінювалася тільки її тактика, шляхи вирішення завдання. Якщо раніше творчі звіти районів, міст влаштовувались помпезно на сцені обласного центру за допомогою цілої кавалькади автобусів для перевезення людей, костюмів, атрибутики, то за нових умов будинок народної творчості формував журі з числа провідних фахівців обласного центру, котре й виїжджало для перегляду та оцінки творчих звітів у райони й міста області. Для районних центрів це були колоритні кількагодинні свята народного мистецтва.

До названого періоду належить започаткування національно-культурних свят і фестивалів, які відіграли і продовжують відігравати надзвичайно важливу роль у духовному відродженні етнонаціональних культур краю — угорської, словацької, румунської, німецької, єврейської та ін. У їх організації управлінню культури та будинку народної творчості активну допомогу завжди надавали національно-культурні товариства.

До широкомасштабних мистецьких форумів цього періоду варто зарахувати започаткування на Іршавщині традиційного пісенного фестивалю ім.М.Машкіна та фестивалю "Народні джерела" в Ужгороді. Характерною особливістю другого є участь у ньому художніх колективів, яких вирізняє автентичність репертуару і виконавства. На підготовку і проведення подібних масових дійств завжди був задіяний весь колектив будинку народної творчості. І все-таки заради об'єктивності не можу не назвати копіткої праці багаторічного і сумлінного працівника колективу Є.Бека, котрий щорічно докладає особливо багато зусиль у підготовку і проведення пісенного фестивалю ім.М.Машкіна, обласних свят і марш-параду духової музики, яка, на жаль, все менше звучить на площах міст, у людних місцях. Є.Беку належить ініціатива започаткування ще одного цікавого форуму — обласного фестивалю народного хореографічного мистецтва ім. Й.Волощука, яскравого

дійства, яке покликане популяризувати і зберігати унікальну народну хореографію краю.

Завдяки зусиллям, ініціативі і наполегливості обласного будинку народної творчості вдалося запровадити і зберегти ще одне надзвичайно оригінальне народне свято "Вертеп", водночас — віками виплекані в народі колядки, вертепні різдвяні дійства.

Доброю практикою установи слід вважати організацію своїх художніх колективів, бо ж відомо, що найкраща і найпереконливіша агітація за добру справу — особистий приклад. До таких варто віднести, зокрема, створення популярного народного фольклорного ансамблю "Розмарія", художнім керівником якого свого часу працював талановитий музикант і композитор, заслужений працівник культури України М.Керецман. У складі цього колективу певний час виступали заслужена артистка України О.Поляк, народна артистка України К.Лабик. А також — відомої в області та за її межами народної кіностудії "Едельвейс", яку впродовж багатьох років очолював З.Малош (на жаль, нині покійний).

У кінці 90-х років минулого тисячоліття спеціальним Указом Президента, Кабінетом Міністрів, Міністерством культури і мистецтв України було започатковано творчі звіти майстрів мистецтв та аматорських колективів областей на сцені Національного палацу культури "Україна". Для нашої області, яка щойно пережила дві страхітливі повені, це було складне випробування. З одного боку потрібно було ліквідувати наслідки повеней, залікувати душевні рани тих людей, що постраждали від стихії, а з другого — гідно представити у столиці мистецтво краю. Левова доля роботи по підготовці і проведенню звіту лягла на плечі обласного будинку народної творчості. Дуже приємно, що його робота була високо оцінена компетентним журі фахівців, киянами.

Можна називати багато надзвичайно унікальних і неповторних культурницьких акцій, довго говорити мовою фактів і цифр на адресу установи, котра ось уже 60 років робить можливе і неможливе задля збереження та збагачення духовності. Та головне — не в цифрах і фактах, а в тій благородній ролі, натхненній творчій націленості, яка тут завжди панувала. Будинку народної творчості постійно вдавалося об'єднувати навколо себе провідних композиторів, артистів, художників, відомих народних майстрів і виконавців. Із ним активно співпрацювали Д.Задор, І.Мартон, М.Кречко, Ф.Манайло, А.Коцка та інші діячі мистецтва. А нині цю благородну місію діяльно продовжують К.Балог, В.Теличко, М.Сусліков, В.Микита, М.Баник, М.Попенко, І.Хланта та

багато інших. Тут витає благородний дух самопожертви в ім'я мистецтва таких його сподвижників, як В.Поляк, Є.Шерегій, С.Поляк, Л.Уральський, Ф.Коложварі, М.Маркович, А.Контратович та багато-багато інших, які були не просто працівниками цього провідного методичного центру, а високоінтелігентними й авторитетними творчими особистостями. Своїм талантом вони вписали в багаторічну біографію закладу немеркнучі сторінки історії розвитку народного мистецтва Срібної землі.

Відрадно, що молодь активно підтримує і збагачує традиції своїх славних попередників. Останнім часом у колективі обласного будинку народної творчості виросли відомі організатори культурно-мистецького життя краю: В.Кобаль, В.Сможаник працювали заступниками начальника управління культури; В.Кучмаш, І.Микита, Б.Дубенко, О.Брегіна працюють викладачами Ужгородського училища культури; В.Кобулей, С.Войтун, Л.Ортутай, О.Токач стали відомими журналістами.

До свого 60-річчя колектив будинку народної творчості прийшов із багатим творчим ужинком і набутими традиціями. З огляду на це слід вітати започаткований кілька років тому випуск щоквартального журналу "Культурологічні джерела", на сторінках якого фіксуються найважливіші події культурного життя області. Багато старань до його видання докладають І.Канюка, В.Рудейчук, М.Офіцинська, В.Сможаник, І.Хланта, В.Бочковський, Л.Сидорук, Г.Сидорець та ін.

То ж вітаючи колектив центру народної творчості з ювілеєм, хочеться побажати йому наснаги в наповненні джерел нашої духовності новими здобутками в розвитку народного мистецтва.

Обласному центру народної творчості — 60

Василь КРУЧАНИЦЯ

У цьому році колектив обласного центру народної творчості відзначає 60-річчя своєї діяльності. У зв'язку з цим підсумовуються й аналізуються творчі здобутки, визначаються нові завдання на перспективу.

Працюючи в обласному управлінні культури (1974–1983), а останні 20 років на обласних курсах підвищення кваліфікації працівників культури, я досить добре обізнаний із роботою цього колективу. Дійсно, колектив обласного центру народної творчості, не залежно від назви, яка декілька разів мінялася, виконував важливу функцію з удосконалення змісту, форм і методів діяльності клубних закладів краю, надання методичної допомоги у їх роботі, організації самодіяльної художньої творчості, роботи з майстрами народного декоративно-прикладного мистецтва та самодіяльними композиторами.

На початку 80-х рр. в області працювало 686 будинків культури і клубів державної мережі, на базі яких діяло понад 5 тисяч колективів художньої самодіяльності, що об'єднували понад 100 тисяч учасників. Завдяки активній допомозі спеціалістів обласного методичного центру, в клубних закладах області урізноманітнювалися форми і методи роботи. Набули поширення усні журнали, цикли лекцій, тематичні конференції, вечори трудової слави, інтернаціональної дружби, обмінні концерти, виставки образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.

Певний досвід нагромаджено з впровадження у життя і побут традицій, свят і обрядів. Добре утвердились і систематично проводилися понад 60 різних за характером свят і обрядів. Безумовно, що все перерахувати неможливо. Але хочеться окремо виділити один важливий масовий захід, що проводився за активною участю спеціалістів обласного будинку народної творчості. Зокрема, у червні 1975 р., пройшло обласне театралізоване свято "Слався возз'єднане Закарпаття у сім'ї народів-братів", присвячене 30-річчю возз'єднання Закарпаття з Україною. Авторами сценарію цього свята були В.С.Поляк та С.П.Поляк. Свято проводилося в Ужгороді на стадіоні "Авангард". За задумом авторів сценарію на футбольному полі стадіону вибудовувалась умовна карта області, яку заповнювали представники міст і районів, учасники художньої самодіяльності. Силами професійних і аматорських колективів художньої творчості відтворювалася картина визволення Закарпаття від німецько-нацистських загарбників і момент підписання у м.Мукачеві Маніфесту про возз'єднання Закарпаття з Україною. Потім перед урочистою трибуною проїжджали тематично оформлені машини, які відображали минуле і сучасне життя нашого краю. Після колони машин проходило коло пошани — ветерани Великої Вітчизняної війни, учасники визволення Закарпаття, а також кращі трудівники міст і районів. У художній частині свята взяло участь 245 професійних та самодіяльних колективів. У пролозі концерту пісні виконувалися солістами та зведеним хором у складі 1000 чоловік, а у фіналі виступав зведений хор у кількості 10 тисяч чоловік. Чогось аналогічного більше не пам'ятаю, щоби проводилося.

Широко практикувалися проведення свят Трудової слави, заснування населених пунктів, зльоти матерів, сини яких служили в армії, сімейно-побутові обряди: "Народини", "Одруження", "Срібне і золоте весілля" та ряд ін.

Своєрідною школою інтернаціонального виховання стали фестивалі дружби, що успішно відбулися у Берегівському, Тячівському, Хустському, Мукачівському та деяких інших районах.

До речі, робота установ культури області з інтернаціонального виховання населення у квітні 1979 р. обговорювалася на колегії Міністерства культури у Москві. У постанові колегії схвалено досвід роботи установ культури області з цього питання. До нас приїжджало багато представників інших областей для вивчення цього досвіду.

Будинком народної творчості проводилася значна робота з майстрами декоративно-прикладного мистецтва. Семінари з обміну роботи, виставки у містах і районах, в обласному центрі, у Москві, Києві, а також сусідніх зарубіжних країнах сприяли збереженню і розвитку самобутніх виробів декоративно-прикладного мистецтва краю. З цією категорією учасників народної творчості протягом багатьох років плідно працював справжній фахівець і високий професіонал Федір Коложварі.

Спеціалістами будинку народної творчості проводилася значна робота зі створення централізованих клубних систем, культурно-спортивних комплексів. Протягом 1981–1985 рр. їх кількість в області зросла до 150. Об'єднувалися зусилля клубних закладів, бібліотек, музичних шкіл, кіноустановок, загальноосвітніх та спортивних шкіл із організації змістовного дозвілля населення, підвищення якості естетичного виховання, кращого використання наявної матеріально-технічної бази та коштів. На жаль, діяльність культурно-спортивних комплексів не набула подальшого розвитку.

Згадуючи окремі моменти в роботі обласного будинку народної творчості, необхідно підкреслити, що в цьому колективі працювала ціла когорта здібних фахівців, які користувалися високим авторитетом серед працівників культури області Це, зокрема, В.Поляк, С.Поляк, Ф.Коложварі, Є.Шерегій, М.Маркович, В.Кобаль та ряд ін.

Моя вдячність фахівцям центру народної творчості, які нині працюють, за багаторічну плідну співпрацю з курсами підвищення кваліфікації клубних працівників. Це насамперед стосується В.Сможаника, Г.Сидорець, С.Тищенко, Є.Бека та ін. Їхні виступи на заняттях клубних працівників носять конкретний практичний характер, викликають глибокий інтерес слухачів.

Щиро вітаю весь колектив обласного центру народної творчості із 60-річним ювілеєм. Бажаю всім здоров'я, нових творчих здобутків у праці, Божої благодаті.

"Приречені" творити прекрасне

Василь КОБАЛЬ,
член Національної спілки журналістів України

Майбутні покоління, очевидно, спитають, хто і як у складні історичні часи піднімав і зберігав для нащадків глибокі пласти культури минулого, закладені, зокрема, в усіх жанрах і видах народної творчості.

Напевно, саме таке питання хвилювало працівників Закарпатського обласного будинку народної творчості в різні періоди його діяльності, починаючи з того далекого повоєнного 1945 року, коли за спільним рішенням Народної Ради Закарпатської України і КПЗУ було засновано цей осередок духовності, у самій назві якого вже було закладено основне завдання — зберегти і примножити красу, мудрість і велич духу предків, вірність ідеям правдивих національних традицій і звичаїв краю — "від Ужка до Ясіня". "Знати своє коріння — це означає знати самого себе, пізнавати все те, що є джерелом існування. Саме це повинно стати основним життєвим кредом кожного працівника культури", — вважає заслужений діяч мистецтв України, керівник відділу науково-культурологічна лабораторія ОЦНТ Іван Хланта. Погоджуючись із ним, я завдячую життєвій долі, яка дала мені змогу бути причетним до багатьох найрізноманітніших творчих змагань, що відбувалися на різних рівнях у нашому краї, в державі та за її межами за участю численних представників — творців народного мистецтва Закарпаття — цього унікального явища на теренах української культури.

Треба сказати, що для збереження та дальшого розвитку народної творчості краю чимало було зроблено колишніми начальниками обласного управління культури, з якими мені довелося працювати упродовж 1967–2001 рр. — Василем Керечанином, Іваном Семйоном, Василем Кручаницею, Василем Габорцем та Петром Раком.

Особливою віхою на своєму життєвому шляху вважаю двадцятилітню діяльність в обласному центрі народної творчості (така нинішня назва установи). Особливою тому, що був удостоєний великої честі працювати на цій ниві культури після таких невтомних сіячів розумного, вічного, доброго, якими були засновники цього методичного осередку: перший директор обласного будинку народної творчості, народний художник України Андрій Коцка, Петро Милославський, Антон Контратович, Федір Манайло та їх молодші колеги — хоровий диригент Микола Коноваленко, поети Юрій Гойда і Василь Вовчок, хореографи Євгенія Лаптєва й Іван Станканинець, художники Володимир Микита і С.Мальчицький та ін. Великий досвід перебрав працюючи поряд із

талановитими журналістами-культурологами Василем Поляком, Семеном Поляком, Леонідом Уральським, знаними організаторами культурно-освітньої роботи в краї Василем Сможаником, Євгеном Беком, Єлизаветою Сівак, чудовими методистами Лейлою Аїтовою, Оленою Мейсарош-Фединишинець, Надією Кондратенко, Світланою Мендель, Людмилою Ортутай, Ольгою Брегіною, Вірою Кучмаш, Софією Войтун, Любов'ю Сидорук, Борисом Дубенком, Матвієм Марковичем, Олександром Токачем, музикантами Євгеном Шерегієм, Золтаном Коложварі, Михайлом Керецманом, художниками Федором Коложварі та Михайлом Баником, кінорежисерами Золтаном та Євгенією Малошами, а також із багатьма іншими чудовими професіоналами своєї справи (всіх не перерахувати). Усім живим висловлюю глибоку подяку, а тим, хто вже покинув нас, — вічную пам'ять. Вважаю, що саме завдяки цим людям, одержимим любов'ю до народної творчості, які працювали під постійною опікою таких могутніх представників професійного музичного олімпу Закарпаття, як Дезидерій Задор, Іштван Мартон, Людвіг Товт, Йосиф Гарчар, Михайло Кречко, Віктор Теличко, Микола Попенко, Петро Сокач, при активній допомозі народних самородків Петра Світлика, Михайла Машкіна, Михайла Мокану, Михайла Молнара, Мирослава Чайковського, Івана Крайника, Василя Горвата, Йосифа Волощука і багатьох-багатьох інших вдалося зберегти те неповторне творче обличчя нашого краю, той дивосвіт багатонаціональної культури закарпатців, якими щораз зачаровуються не лише столичні інтелектуали, а й широкий загал населення в різних куточках світу. Якщо до всього цього додати щоденні потуги сотень чесних самовідданих культпрацівників і керівників численних аматорських колективів області, а також ентузіазм десятків тисяч простих учасників художньої самодіяльності та народних умільців, які охоче віддаються улюбленій справі не заради матеріальної винагороди, а виключно за покликом серця, завдяки могутньому інстинкту — за будь-яку ціну зберегти і передати майбутнім поколінням кращі духовні надбання предків, — то стане зрозуміло, що спрямовувати цей процес у потрібне русло повинна якась особлива культурологічна інституція.

Чи став наш обласний центр народної творчості такою високою інституцією? Відповідь на це питання дає аналіз численних творчих і видавничих здобутків, багатьох свят, фестивалів, конкурсів, заснованих із ініціативи працівників центру, що вже стали традиційними й отримали високу оцінку мешканців і гостей краю (свято "Вертеп", фестиваль "Народні джерела", пісенний фестиваль ім. М.Машкіна, фестиваль національних меншин "Мелодії солених озер", фестиваль "На Синевир трембіти кличуть" та ін.)

Протягом 1981–2005 рр. видано сотні назв різних методичних посібників, збірників пісень композиторів Закарпаття, сценаріїв свят і обрядів, тематичних заходів, фольклорних збірників, обробок народних пісень Закарпаття, матеріалів з досвіду роботи художніх колективів, закладів культури та окремих митців. Серед них чимало унікальних творчих знахідок.

Відповідь на це питання дадуть ті керівники самодіяльних художніх колективів області, яким за сприяння будинку народної творчості постійну методичну допомогу надавали досвідчені фахівці різних жанрів мистецтва. Одним із таких діючих майстер-класів були заняття так званої "хорової філармонії", яка працювала десятки років. А керував нею незабутній Михайло Кречко.

Відповідь на це питання дадуть, безперечно, і наші послідовники, ті, які прийшли працювати від нової влади, народженої "помаранчевою революцією". Адже серед основних її пріоритетів — зберегти і примножити духовну спадщину українського народу.

Хочеться вірити, що цей заклик отримає належну увагу у владних структурах краю, дієву підтримку в кожному найвіддаленішому куточку Закарпаття, в кожному закладі освіти, культури, в кожній родині, адже ми знаємо, що джерела народної творчості Срібної землі — Закарпаття — невичерпні, а моральні і духовні цінності наших земляків надзвичайно високі. То ж при допомозі тих вмілих "інженерів людських душ", якими в усі часи були митці краю не лише в обласному центрі, але й в усіх духовних осередках області, творчий вогник, запалений першими ентузіастами обласного будинку народної творчості у п'ятдесятих роках минулого століття, перетвориться у могутнє вогнище гартування позитивного духовного іміджу сьогодення і майбутнього незалежної України. Упевнений, що це вогнище палатиме яскраво саме у Закарпатті, у центрі Європи.

Щиросердечно поздоровляю всіх шанувальників народного мистецтва Закарпаття із 60-літнім ювілеєм обласного центру народної творчості, бажаю його працівникам міцного здоров'я, нових творчих здобутків, Божої благодаті.

Обласний центр народної творчості — моя мистецька колиска

Микола ПОПЕНКО,

заслужений артист України

У післявоєнні роки щорічно проводились олімпіади самодіяльної народної творчості. Тоді я жив і працював зв'язківцем у рідному Рахові.

Брав участь у самодіяльному ансамблі пісні і танцю "Карпати", який тоді був одним із кращих в області. Як не дивно, я не співав, а танцював. Незабаром ми приїхали на обласну олімпіаду, яка проходила в приміщенні муздрамтеатру (нині театр ляльок) Зустрічав і по-батьківськи опікувався нами методист обласного будинку народної творчості незабутній Євген Миронович Шерегій — людина великодушна, дотепна, прискіпливо принципова у виконанні своїх службових обов'язків. Під його кропіткою опікою, я вперше побував на обласній сцені. Пам'ятаю, що дуже хвилювався.

Пізніше, на початку 50-х років, коли я навчався в музичному училищі і був членом гуртка молодих композиторів-студентів, брав участь у композиторських семінарах, які проводив Д.Задор. Мобілізовував нас, самодіяльних композиторів, методист Микола Лукич Коноваленко, який був дуже товариським, відповідальним, дбайливим у роботі.

Великою подією у моєму житті була поява першої пісні "Гуцульська сучасна" на власні слова, яка вийшла у серії листівок нових пісень і була надрукована у типографії. Листівки були розіслані по всій області, і дуже скоро пісня стала популярною. Уперше її виконала хорова група ансамблю пісні і танцю "Карпати" Рахівської картонної фабрики під керівництвом Юрія Кодара. Тоді директором обласного будинку народної творчості був Семен Поляк, який дуже поважно ставився до мене.

Навчаючись у консерваторії, я не поривав зв'язки з ОБНТ. Присилав свої нові пісні, обробки, цікавився мистецьким життям рідного краю.

У 1964 р. я повернувся зі Львова в Ужгород, тоді ж став диригентом Державного заслуженого Закарпатського народного хору. З того моменту почалася нова хвиля моїх зв'язків із ОБНТ. Мене запросили працювати позаштатним методистом. Я брав участь у ряді пісенних конкурсів, роз'їжджав по області у складі журі різних фестивалів, творчих звітів тощо.

Останніми роками підтримую найтісніший творчий контакт із заступниками директора ОЦНТ Василем Федоровичем Сможаником та Євгеном Євгеновичем Беком, а також заслуженим діячем мистецтв України, відомим фольклористом Іваном Васильовичем Хлантою. Активно допомагаю самодіяльним композиторам. Нещодавно розшифрував 100 пісень Дмитра Барнича із Міжгірщини, а пісень, записаних Іваном Хлантою, — понад 300. Частина з них увійшла до фольклорних збірників "Ой видно село" (2003), "Пісні Іршавщини" (2005).

А також я вдячний ОБНТ, який у 1988 р. видав мою авторську збірку пісень "Сонце з сердець".

Бажаю ОЦНТ подальшого процвітання!

Будинок народної творчості — підґрунтя моєї журналістської кар'єри

Людмила ОРТУТАЙ,
заступник головного редактора
газети "Ужгород"

Нещодавно, відповідаючи на запитання інтерв'юера, чи варто було починати свою діяльність у журналістиці, хотіла сказати, що, мабуть, треба було від самого початку трудового шляху присвятити себе саме цій справі. Але потім, розміркувавши, вирішила, що це було б невірно. Адже підґрунтя моєї журналістської кар'єри було закладене в обласному будинку народної творчості, де пропрацювала понад 20 років. І цей час пройшов недаремно.

Уперше поріг тодішнього ОБНТ (після цього назва установи змінювалася неодноразово, але ця мені подобається найбільше) переступила 1973 року. Твердо переконана, що будинок народної творчості тоді переживав свої найкращі часи. Самі лише прізвища людей, котрі тоді працювали або були залучені до роботи, чого варті! Василь Поляк — із когорти найкращих директорів, енергії котрого можна було лише позаздрити; Євген Шерегій — легенда мистецького життя Закарпаття, його іменем нині названа одна із престижних премій у галузі культури; Федір Коложварі — фахівець високого класу, який проклав шлях багатьом художникам, майстрам народної творчості; Євгенія Лаптєва — про неї нині вже мало хто знає, лише тому, що її внесок у розвиток хореографічного жанру в області гідно не оцінений; Олена Мейсарош-Фединишинець — людина, завдяки якій я відчула смак слова, вдосконалювалася в українській мові; Матвій Маркович — при ньому плідно працювала кіностудія обласного будинку творчості, розвивалася фотосправа в сільських установах... Можна назвати ще з десяток імен людей, завдяки яким так поважали і цінували будинок народної творчості.

Серед працівників ОБНТ у ті часи панувала справжня дружня і творча атмосфера. Не хотіла би, щоб це видалося якоюсь ностальгічною згадкою про часи, "коли ми були молодії". Звісно, такий момент присутній. Але правда в тому, що люди, які зійшлися тоді у визначений час і у визначеному місці, складали справжній колектив фахівців і однодумців, тобто, як нині прийнято говорити, команду.

Працювати було надзвичайно цікаво. Відрядження по області дали пізнання Закарпаття; спілкування з людьми в районах і селах призвело до того, що я назавжди полюбила і цей край, і його мешканців. І ще — це привело мене до Бога. Рейди у дні релігійних свят, коли нас усіх

розганяли по області, аби примусити клубні та бібліотечні заклади працювати, так би мовити, відволікаючи людей від релігійних обрядів, для мене особисто мали цілком зворотній ефект; я сприйняла душею ці самі обряди і назавжди позбавилася атеїзму.

Нас називали ідеологічною установою і вимагали доносити до глибинки постанови партії й уряду, розгортати окрім атеїстичної партійну, правову, економічну й іншу пропаганду. Ми ж сміялися з цих дурниць і головним вважали творчість, пошуки талантів та надання їм можливостей для самовираження. Ми жили у складний час, коли кампанії наступали за кампаніями, і нас примушували з кожного приводу писати методички та рекомендації.

Коли оголосили боротьбу з алкоголізмом і в усіх установах почали створювати осередки товариства тверезості, ми, мабуть, єдині назвали це формалізмом і відмовилися. Пригадую, у заяві про вступ до цього товариства, яку змусили написати, я попередила, що "...від алкоголю не відмовляюся, але вживатиму його у невеликій кількості, і лише у свята". Усі дуже сміялися, окрім, хіба що, тодішнього директора. Так само несерйозно ми зреагували й на інше завдання керівництва — розробити сценарії безалкогольних весіль. Розробити розробили, але такі, від яких у селах відмовилися навідріз.

Нині в будинку творчості працюють інші люди. Із "старих кадрів" залишилася лише Люба Сидорук. І, гадаю, така вірність заслуговує на повагу. Змінилися, мабуть, і форми та методи роботи цього центру розвитку самодіяльного мистецтва. Проте не думаю, що людям там стало легше працювати. Бо далеко не всі ті, хто керував чи керує нині культурою, розуміють цю потрібну, кропітку і зазвичай невдячну працю. Тож розуміння вам, теперішні "ОБНТівці", удачі й оптимізму.

Із наближенням до майстра Коложварі

Олена МЕЙСАРОШ,
член національної Музичної спілки України

Згадується лютий 1968 року. Мистецтвознавець Іван Ілліч Дудинець — керівник обласного будинку народної творчості —зустрічає мене, філоложку, випускову угорського дубляжу молодіжної газети "Молодь Закарпаття" ("Kárpátontúli ifyúság") на порозі директорського кабінету. Наказ на моє призначення звучить згідно юриспруденції — грамотно зі вказівкою на посаду методиста з фольклору, нових свят і обрядів, з невеликою ставкою (85 крб.) та місячним іспитовим строком.

...Місяць за місяцем, і я вже працюю над трьома сценаріями,

зачитую їх на художній раді, очолюваній І.Дудинцем. Доброзичливі поради знаних спеціалістів, методистів — театрознавця Василя Андрійовича Охріменка, хореографа Вагановської школи Євгенії Леонідівни Лаптєвої, художника-аквареліста Федора Жигмундовича Коложварі (великого практика-дизайнера з оформлення Кімнат урочистих подій, виставкових залів) — націлили на копітку, дослідницьку роботу, яка мені була до душі. Практичне втілення в життя сценаріїв не зволікалося. Усі райони отримали продумані і колективно затверджені тексти сценаріїв, два міста Ужгород та Мукачево стабільно контролювалися й художнім фондом, де професіональні сили Закарпатської школи живопису разом із Спілкою художників готували мозаїчні панно, підключали до оформлення репродукції чи оригіналу художніх полотен зі святково-звичаєвої тематики.

Моє робоче місце було біля дверей, відразу при вході у великий "виставковий" зал із величезним декоративним дзеркалом та новеньким піаніно "Україна", де непораз переглядалися Дезидерієм Задором, Іштваном Мартоном, Омеляном Кобулеєм, Євгеном Шерегієм подані у репертуар пісенні чи інструментальні композиції самодіяльних шанувальників нотного стану.

Робочий стіл Федора Коложварі розміщувався у наступній кімнаті, де у скринях при стіні красувалися періодичні видання з мистецтва українською та російською мовами, журнали "Декоративное искусство", штосами стояли на столах зібрані у відрядженнях вишивані рушники, скатертини, картини плоскої та рельєфної різьби, глечики, тарелі від живописців-аматорів, декоративників, майстрів ужиткового штукарства... Око зупинялося на цій колоритній красі, яку ревно оберігав матеріально відповідальний випускник Ужгородського технікуму торгівлі імені Августина Штефана, випускник Ужгородського училища декоративно-прикладного мистецтва ім.Адальберта Ерделі, уродженець с.Гудя Виноградівського району, угорець-реформат Федір Жигмундович Коложварі, попросту для мене після "перту" — Фері.

... Рік за роком... Мій досвід методиста поглиблюється практичними кроками з метою оволодіння багатьма фольклорними жанрами, галузями аматорства, культурології...

...Десятиріччя за десятиріччям. Ось уже й тридцятка спільної роботи із заслуженим майстром народної творчості України Федором Коложварі. Справді заслуженим, направду майстром, цілковито прецизним у праці й у творчості, куди виливає як розум, так і емоції. Залюбленим у розливну акварель, закоханим у свій рідний Карпатський край, у свою родину, у людей — і молодих, і середнього віку, і старших,

і найстарших, бо двері його майстерні-кабінету не переставали відкриватися-закриватися з метою й виховною. Високий художній смак, притаманний йому, передавався і його учням, і його прихильникам.

Наближаючись до майстра Коложварі, із певністю скажу: його біополе й донині випромінює для мене майже ідеальне володіння пензлем, різцем, керамічним кругом, голкою, пером та само собою усним та письмовим словом.

Джерело розвитку народної творчості краю

Магдалина ЗУБЧЕНКО,
провідний методист Свалявського РБК

Восени виповнюється 60 років із часу заснування обласного центру народної творчості — скарбниці розвитку народного мистецтва Закарпаття — творчий колектив якого робить усе для того, щоб художня самодіяльність розвивалася у всій її красі та різновидностях.

Приємні спогади у нас про той час, коли ОБНТ очолював Василь Кобаль — добра і поважна людина, висококваліфікований спеціаліст, практик, музикант, композитор, поет. За час його директорування і, відповідно, сприяння, побачили світ книги, упорядковані Леонідом Уральським, — "Барви гірського краю" (1994) (Творчі портрети майстрів народної творчості Закарпаття); "Музичний світ Закарпаття" (1995) (Творчі портрети професійних та самодіяльних композиторів); "Ентузіасти" (1998) (Творчі портрети заслужених працівників культури України) та ін. Василь Кобаль — палкий любитель народної творчості, тому й не дивно, що пізніше, вже, будучи заступником начальника управління культури облдержадміністрації, став ініціатором проведення фольклорної експедиції, завданням якої було зібрати пісенний фольклор у селах Іршавського району. Результати цього доброго починання не забарилися. Невдовзі світ побачила кропітка праця цілої групи фахівців — збірники пісень "Ой видно село" (2003) та "Пісні Іршавщини" (2005).

Таким добрим починанням є і випуск щоквартального журналу "Культурологічні джерела", що виходить із 2003 року, докладно інформуючи не лише про культурні події області, але й розповідаючи про цікавих митців і їхню творчість, тим самим порушуючи актуальні проблеми сьогодення.

Відчутну допомогу надає ОЦНТ районним методистам, які працюють із колективами художньої самодіяльності за жанрами. Зокрема, хочу відзначити директора Володимира Рудейчука та його заступників Василя Сможаника та Євгена Бека, які неодноразово

виїжджали в наш район і надавали практичну допомогу в підготовці і проведенні оглядів-конкурсів, фестивалів, свят тощо. Василь Сможаник — людина щирої, доброї і відкритої душі, з ним дуже приємно спілкуватися. За свій життєвий шлях він змінив не одне місце роботи, не одну керівну посаду на ниві культури, але завжди свої обов'язки виконував чесно, добросовісно. За це ми його поважали і поважаємо.

Свого часу, коли в пошані була оренда клубних закладів, В.Сможаник розробив методичний матеріал "Маршрутами клубної оренди", який було надіслано в усі відповідні заклади області. Заслуговують на увагу і схвалення ще не один десяток таких матеріалів, які він підготував, а також нарисів про творчих людей Закарпаття, майстрів народної творчості, які і нині не перестає публікувати на шпальтах обласної преси.

Приємно, що в життя клубних закладів як області, так і нашого району, впроваджуються нові форми роботи та свята, сценарії до яких нам надсилає обласний центр народної творчості тематичним вісником. Великим успіхом користувалися такі сценарії молодіжних заходів, як "Дві половинки" та "Серця двох" (до свята Святого Валентина); танцювально-розважальної програми "Вся справа в капелюсі" та "Кохання з першого погляду"; "Найкраща мати — моя мати" (до Дня Матері). Радує й те, що такі тематичні вісники компонуються із найкращих матеріалів, надісланих із районів, що сприяє творчому взаємообміну.

Доброго слова заслуговують і працівники ОЦНТ Михайло Бескід, Софія Тищенко, Наталія Юрковецька, Марія Голінка, Любов Сидорук, які надають методичну і практичну допомогу клубним установам області. Особливо хочеться виділити Галину Сидорець, яка організовує, проводить і відвідує районні семінари клубних працівників, виступає зі змістовними доповідями-рекомендаціями, розробляє гарні сценарії масових свят. Галина Петрівна — ініціативна і творча, справжній професіонал клубної справи. Досвід та глибокі знання допомагають їй правильно спрямовувати діяльність клубних установ області, сприяти підвищенню їх впливу на громадсько-культурне життя краю.

Клубні заклади району шукають шляхи надання різноманітних платних послуг населенню, залучають спонсорські кошти. У цьому виді діяльності на першому місці організація вечорів відпочинку молоді — дискотеки. Галина Петрівна здійснює атестацію дискотек, оформляє та надсилає відповідні для цього документи, надає допомогу в організації і проведенні обласних семінарів у районах тощо.

У нашому районі проходило не одне обласне свято, але найбільше

запам'яталися ті, які відбулися при підтримці та допомозі ОЦНТ — День працівника лісу, "Словацька веселіца", обласний огляд-конкурс хорових колективів ім.О.Духновича.

З нагоди свята бажаю всім працівникам міцного здоров'я, особистого щастя, великих творчих успіхів в ім'я розквіту рідної культури та Божої благодаті.

Пліч-о-пліч у творчих пошуках

Віктор ТЕЛИЧКО,
голова Закарпатської організації Національної спілки композиторів України,
старший викладач Ужгородського державного музичного училища ім. Д.Задора, заслужений діяч мистецтв України,
лауреат премій ім. Д.Задора та братів Шерегіїв

Я можу говорити про діяльність обласного будинку народної творчості, починаючи з 1986 року. Тоді я був призначений художнім керівником Закарпатської обласної філармонії і буквально з перших місяців своєї діяльності постійно в найрізноманітніших формах контактував із керівництвом і багатьма працівниками ОБНТ (пізніше ОЦНТ). З одного боку, такі заходи, як Всесоюзний фестиваль мистецтв „Дружба", Республіканський музичний фестиваль „Золота осінь" (1985–1990), авторські концерти членів Спілки композиторів СРСР Д.Задора, І.Мартона, Б.Янівського, виїзні Пленуми Спілки композиторів УРСР, творчі звіти солістів філармонії М.Зубанич, П.Матія, Державного заслуженого Закарпатського народного хору, ансамблю „Угорські мелодії", ювілеї відомих діячів культури і мистецтва нашого краю ніколи не сприймались як виключно філармонійні заходи. Колектив ОБНТ завжди міцно „підставляв своє плече" в суттєвій організаційній допомозі, моральному і подекуди матеріальному забезпеченні успішного проведення цих важливих професійних мистецьких заходів. З іншого боку, з моменту свого заснування ОБНТ постійно опікувався творчою роботою колективів художньої самодіяльності, регулярно проводив огляди, конкурси, звіти, на яких були присутні музиканти-професіонали. Їх доброзичлива оцінка, порада сприймались як керівництво до негайної дії. Висловлюючись сучасною мовою, це були майстер-класи для аматорів. Одним із наймасштабніших подібних заходів була щорічна хорова філармонія, яку очолював і проводив видатний музикант, диригент, наш улюблений земляк, народний артист України Михайло Кречко.

І не можна не згадати планомірну опіку і систематичну роботу

ОБНТ з самодіяльними композиторами, постійне залучення до цього композиторів-професіоналів, тому після Д.Задора, І.Мартона я з задоволенням і приємним почуттям почесного обов'язку продовжив цю роботу.

Зупинюся на тому, що міцніше вкарбувалося в мою пам'ять, але зразу хочу підкреслити, що реально було зроблено набагато більше.

У травні 1993, 1994 років спільно з солістом філармонії чудовим співаком, народним артистом України Петром Матієм я підготував програми з творів закарпатських самодіяльних композиторів М.Панченка, М.Керецмана, В.Кобаля, М.Попенка, В.Гайдука, І.Керецмана, і у великому залі філармонії успішно пройшли концерти-прем'єри. Кращі.з цих творів згодом видавались у музичних збірках, оперативно підготовлених ОБНТ, і записувались у фонд обласного радіо.

У 1994 р. відкриття концертного сезону співпало з презентацією програми, куди ввійшли нові твори композиторів-аматорів, які були виконані Державним заслуженим Закарпатським народним хором, солістами філармонії, колективами художньої самодіяльності нашого краю.

Яскраво, незабутньо у 1995 р. пройшов ювілейний авторський концерт заслуженого артиста України, диригента, композитора, педагога Миколи Попенка. І професійних, і аматорських виконавців у цьому концерті об'єднала любов і шана до іменитого земляка, його чудових пісень, обробок, музичних композицій. В організації, підготовці та проведенні концерту важливу роль зіграв колектив ОБНТ.

Серйозна пошукова й аналітична робота в 1996 р. була проведена мною і директором ОБНТ Василем Кобалем із відродження в максимально повному обсязі музичного спадку талановитого закарпатського музиканта, композитора, керівника відомого за межами області народного самодіяльного ансамблю пісні і танцю „Боржава", заслуженого діяча мистецтв України Михайла Машкіна. У результаті цієї кількамісячної роботи в світ вийшла музична збірка „Співоче серце Верховини відлунює в душі моїй", де вперше були видрукувані усі 10 пісень М.Машкіна, що збереглися, вступне слово написав заступник директора ОБНТ Василь Сможаник, а упорядкування і музичне редагування збірки здійснив я. Приємно відмітити, що ця збірка була перевидана тричі, і стала традиційним коштовним подарунком переможцям щорічного Всеукраїнського пісенного конкурсу-фестивалю імені М.Машкіна в Іршаві.

Гарно і задушевно пройшли авторські концерти Федора Копинця,

Василя Кобаля, Михайла Керецмана, Василя Гайдука, Івана Керецмана, що відбувалися в Ужгороді та Мукачеві при допомозі і безпосередній участі колективу ОБНТ. Я особисто ще раз дякую йому за дієву потрібну допомогу в проведенні мого авторського концерту 23 квітня 1996 р. в Закарпатському обласному українському музично-драматичному театрі. І завжди, часто всупереч проблемам і негараздам, кращі музичні твори закарпатських композиторів-аматорів видавались, їх рекомендували до виконання колективами області, записували у фонд обласного радіо, транслювали по обласному телебаченню.

Важливим стимулом для творчості композиторів були і є щорічні обласні конкурси на створення кращих пісень та хорів, присвячених річницям з дня народження Лесі Українки, Т.Шевченка, І.Франка, до 10-річчя Незалежності України та іншим важливим датам. Твори-переможці рекомендувалися до виконання професійними колективами, виданню та запису у фонд обласного радіо. Велику позитивну роль зіграв колектив ОБНТ під час складної кількамісячної підготовки до мистецьких звітів Закарпаття в Києві в 1999, 2000, 2001, 2004 роках. Обсяг проведеної роботи був величезний, а якість органічно переплавилась у грандіозний успіх всіх звітів, високі оцінки митців-професіоналів, захоплення у тисяч шанувальників розмаїтим запальним неповторним барвистим народним і професійним мистецтвом Закарпаття. Взагалі, ці звіти є тим багатоступеневим складним відповідальним іспитом на вміння культури і мистецтва виживати всупереч умовам, зберігати кращі традиції і примножувати славу нашого унікального краю. І в нинішніх досить численних успіхах аматорського та професійного мистецтва Закарпаття є велика заслуга нинішнього ювіляра — Закарпатського обласного центру народної творчості.

Стрімко міняється навколишня дійсність, з'являються нові форми роботи, жанри творчого самовираження, засоби підтримки народної творчості. У ці рубіжні ювілейні дні від душі хочу побажати колективу ОЦНТ знайти себе в стрімко змінюваному світі і зберегти усе краще, цінне, що великою працею десятків обдарованих закарпатців було створено в нашому легендарному минулому.

Спільними зусиллями

Леонтій ЛЕНАРТ,
голова Президії ради директорів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів Закарпатської області, директор Середнянської ДШМ

За свою 60-річну історію обласний центр народної творчості став осередком генерації та втілення новітніх культурологічних ідей, впровадження у діяльність культурно-освітніх закладів нових форм та методів роботи, відбору та систематизації передового досвіду діяльності кращих установ культури Закарпаття. Особливо це стало помітно з часу виходу першого номера щоквартального вісника ОЦНТ "Культурологічні джерела", в якому ось уже третій рік фіксується все те краще, що заслуговує на увагу в сфері культурного життя краю. Мені як директору Середнянської дитячої школи мистецтв було дуже приємно, що саме в цьому часописі приділяється увага як діяльності культурно-освітніх установ, так і роботі шкіл естетичного виховання області. Адже заходи, які проводяться в цих закладах, заслуговують на увагу серйозних періодичних видань. Виховання підростаючого покоління, надання нашим дітям початкової професійної мистецької освіти є одним із найважливіших завдань для педагогів.

У 1996 р. Законом України "Про освіту", школи естетичного виховання були визначені позашкільними закладами освіти і поіменовані початковими спеціалізованими мистецькими навчальними закладами. Таким чином, держава визнала виключну роль наших шкіл у професійній підготовці національних мистецьких кадрів. Адже саме наші школи впливають на загальний духовний і культурний рівень народу, готують абітурієнтів до вищих мистецьких навчальних закладів, виховують лауреатів міжнародних та всеукраїнських конкурсів, є підґрунтям професійних творчих колективів України.

Погіршення фінансування шкіл, підвищення плати за навчання в першу чергу відбивається на найнезахищеніших верствах населення. І як наслідок, навчання в школах залишають діти з малозабезпечених та багатодітних сімей. Постає питання, куди підуть ці діти? Чи не поповнять вони лави наркоманів або злочинних угруповань? Невже нашій державі вигідніше утримувати колонії для неповнолітніх злочинців, ніж відволікати дітей від хибних звичок, підтримуючи та фінансуючи систему шкіл дитячого естетичного виховання, яка визнана однією з найкращих у світі?

Подібні питання кожного дня ставить перед нами життя. Відповіді на них знаходимо і в діяльності обласного центру народної творчості.

Не секрет, що культуру народу в першу чергу здатні якісно розвивати і примножувати справжні професіонали. Це засвідчила наша спільна з ОЦНТ діяльність протягом минулих років по організації та проведенні творчих звітів Закарпатської області у м.Києві. На сцені Національного палацу "Україна" ми мали змогу побачити багато дитячих колективів, які працюють саме на базах шкіл естетичного виховання. Вони отримали високу оцінку компетентного журі та бурхливі оплески вдячних глядачів.

Як директору школи, на базі якої працює народний вокально-хореографічний ансамбль "Словенка", який пропагує мистецтво однієї з національних меншин регіону, і де регулярно спільно з обласною культурно-освітньою організацією "Матіца Словенска" на Закарпатті проводяться обласні конкурси словацької народної пісні "Золотий соловей", — мені неодноразово доводилося висвітлювати у "Культурологічних джерелах" гастрольну діяльність колективу, описувати перебіг подій на конкурсах.

Хочеться відзначити, що постійна увага з боку ОЦНТ допомогла нам більш якісно донести до шанувальників прекрасного наші мистецькі і методичні надбання. Співпраця в літературному жанрі привела до появи обласного конкурсу читців-декламаторів художнього слова "Моя весна" ім.Івана Ірлявського, який уже втретє пройшов у цьому році на базі Середнянської ДШМ. Знаходить своє відображення на сторінках "Культурологічних джерел" і творчість лауреата міжнародних і всеукраїнських конкурсів естрадного дуету "Камелія", що народився у нашій школі.

Це лише деякі штрихи багатогранної діяльності Закарпатського обласного центру народної творчості. У переддень ювілею бажаю процвітання установи, творчої наснаги працівникам, плідної співпраці з культурно-освітніми закладами краю.

Зі святом вас, шановні колеги!

Осередок збереження і пропаганди народної творчості Закарпаття

Іван СЕНЬКО,
кандидат філологічних наук,
доцент Ужгородського національного університету

Це було у 1955 році, у серпні місяці. Мене, як новопризначеного завідувача сільським клубом у верховинській Тюшці, направили на курси в обласний будинок народної творчості. Колишньому десятикласникові зовсім були невідомими форми і методи клубної роботи: і вміння організувати діяльність художньої самодіяльності, і

вміння влаштувати молодіжний бал із сучасними танцями чи елементарно розбиратися в таємницях хорової майстерності. Запам'яталося, як нас вчили танцювати вальс-бостон, краков'як, польку, як нам демонстрували принципи гримування і особливо запам'яталося, як Євгеній Шерегій розучував із нами пісні "Тихо, тихо Дунай воду несе", " Через річеньку, через болото" та ін.

Усе це стало в пригоді, коли при Тющанському клубі керував драматичним гуртком, влаштовував фашанґи (бал напередодні великого посту), на яких сільських музик привчив грати не тільки коломийку, але й вальси та танго. Тоді і почав записувати місцевий фольклор, спочатку для оновлення репертуару сільського хору, а потім і для того, щоб опублікувати збірником. Правда, той збірник вийшов у світ через двадцять років, під назвою "Як зачую коломийку".

Клубній діяльності, яка формувала організаційні здібності, завдячую, бо тоді навчився не тільки спілкуватися з людьми, але й цінувати народну мудрість. Зустріч із фольклористом Петром Лінтуром під час навчання в Ужгородському університеті і його пропозиція записати баладний репертуар моїх батьків, писати курсову й дипломну роботу про історичні пісні Закарпаття була сприйнята без вагань, бо для цього вибору був у мене ґрунт, підготовлений на курсах при будинку народної творчості та під час роботи у сільському клубі.

З будинком народної творчості підтримую зв'язки й тепер, хоч мої інтереси та пошукова діяльність працівників цього культосвітнього закладу дещо розходяться: я вивчаю народну прозу, про що легко зробити висновок за виданнями "Ходили опришки", "Коли Христос по землі ходив", "Як то давно було" й інші, а в ОЦНТ фольклор в основному ототожнюється з пісенною творчістю. Але я пильно слідкую за тими виданнями, які виходять із грифом будинку народної творчості, майже всі маю у домашній бібліотеці.

Велику інформацію зібрано Леонідом Уральським у своєрідній трилогії "Барви гірського краю" (портрети майстрів народної творчості Закарпаття), "Музичний світ Закарпаття" (портрети професійних і самодіяльних композиторів) та "Ентузіасти" (портрети закарпатців — заслужених працівників культури України), і я досить часто користуюся цими книгами, а першою — і мій син Олександр, який працює вчителем художньої праці в одній із шкіл Ужгорода і займається керамікою. Про діяльність центру народної творчості довідуюся також із регулярних публікацій у місцевій пресі ветерана культосвітньої роботи Василя Сможаника. Та справжнім літописцем культурного життя в області став щоквартальний вісник "Культурологічні джерела", який видає ОЦНТ з

квітня 2003 року. У моїй домашній бібліотеці є всі дев'ять випусків цього видання. Цікавлять мене перш за все рубрики з польовими записами усної народної творчості та біографічними даними про носіїв народної мудрості нашого краю.

Знаю, що фольклором у будинку народної творчості з часу його створення опікувалися Антон Контратович, Семен Поляк, Олена Мейсарош. Але не все, зроблене в часи тоталітаризму, витримало випробування часом. Тому запам'яталися ті видання, які опубліковано в часи незалежної України: різдвяні колядки Закарпаття "Дивная новина" (1990), "Святий вечір" (1991) та твори композиторів Закарпаття "Його животворний дух" (2000). До останньої книги передмову написав шанований мною фольклорист Іван Хланта.

До цього видання духовної творчості Іван Васильович видав прекрасний збірник "Колядки" (1998), де подаються не тільки тексти, як у моїй книжечці "Радуйся, земле" (1990), але й ноти. Подією в культурному житті не тільки краю але й всієї України була поява фахово підготовленої книжки "Закарпатський вертеп" (1995) з ґрунтовною передмовою Романа Офіцинського й Івана Хланти та публікаціями 27 вертепних дійств, у тому числі й із мого рідного Келечина. Ця книга виникла завдячуючи будинку народної творчості. У 1989 році він першим в Україні провів обласний огляд колядницьких колективів, які розігрують вертепні народні драми. Але історію закарпатського вертепу до найменших дрібниць вивчив Іван Хланта.

Тому я схвально зустрів інформацію про створення у 1997 р. при обласному центрі народної творчості науково-культурологічної лабораторії, керівником якої спочатку було призначено В.Кобаля, а через деякий час — подвижника на ниві фольклористики Івана Хланту.

Український центр культурних досліджень поставив перед відділом завдання — збирання та публікацію пісенної творчості Закарпаття. Знаю, яка це важка робота: їздити по селах, відшуковувати талановитих співаків і співачок, налаштовувати з ними творчі контакти, а потім розшифровувати магнітофонні записи, класифікувати зібраний матеріал, писати до нього коментарі. Від Івана Васильовича почув, що на Іршавщині, яку першою обрано для загального обстеження, він відвідав 47 сіл, записав понад 1000 пісенних текстів.

Пісенний фольклор кваліфіковано записували на Закарпатті Дезидерій Задор, Юрій Костюк, Петро Милославський, Володимир Гошовський. Але,незважаючи на цінність цих записів, вони були спорадичними, не відображали сповна тематику, жанрову специфіку і своєрідність мелодій закарпатських народних пісень. Обстеження одного підгірського села Арданова, що на Іршавщині, показало, якими невичерпними багатствами володіє наш народ. Збірник "Ой видно село"(2003) увібрав тільки частину репертуару арданівських співаків і співачок, але обсягом перевершив усі попередні видання народних пісень Закарпаття (до нього упорядник Іван Хланта відібрав 652 пісенні тексти з нотами, які розшифрували музикознавці М.Попенко, А.Гайналій, Т.Росул). Таким же очікуваним і презентативним став наступний збірник "Пісні Іршавщини" (2005).

Науковий рівень згаданих видань робить добру славу центру народної творчості, у якому і я в далекому 1955 р. вчився культурологічним премудростям. Буду чекати і наступних видань цього осередку збереження і пропаганди народної творчості Закарпаття.

З оптимізмом у майбутнє

Наталія ПЕТІЙ-ПОТАПЧУК,
заслужений працівник культури України,
доцент

Для багатьох поколінь закарпатців обласний центр народної творчості став близьким і рідним. Звідси стежина культури вивела багатьох на професійні мистецькі шляхи-дороги. Багато митців якраз завдяки йому відкрили для себе глибину кришталево чистої криниці фольклору, пізнали історичне коріння мудрості і таланту свого народу. Такою я бачу історію ОЦНТ. Він відігравав і відіграє значну роль у культурному житті нашого міста, краю. І є одним із організуючих центрів культури, що допомагає багатьом реалізувати свій творчий потенціал.

Півстоліття тому діти і молодь співали народні пісні в кожному селі і місті. На жаль, я цих часів не застала. Тепер ми більше слухаємо радіо і дивимося телевізор, де сучасна культура говорить і співає далеко не рідною мовою. Це негативно відбивається на якості жіночих,

а особливо чоловічих голосів. А діти часто змалку співають не своїм голосом, а наслідують своїх "кумирів". З багатьох вуст вперто поширюється думка, що народна пісня неповноцінна, не потребує вивчення або що це тільки сільська культура і її не можна запускати в міста, які охоплені "безнаціональною культурою"!

Через кілька років літніх співачок і співаків не стане.

На жаль, авторська народна пісня живе лише в душах старшого покоління, але ціною певних організаторських зусиль ентузіастів, ще подекуди відтворюється наш неповторний закарпатський стиль. Збереження нашої манери співу вимагає не тільки вивчення авторської музики, слів, мови, із застосуванням виконавського досвіду ряду поколінь народних співаків, але й точної передачі "інтонації", що є безперервним ланцюгом, який з'єднує покоління. На мою думку, одним із важливих пріоритетів роботи ОЦНТ має стати пропаганда традиційних пісень та інструментальної музичної культури. Фестивалі-конкурси, обрядові дійства чи інші форми мають заохочувати викладання народної музики. Що в дитинстві вкладено в душу дитини, світитиме їй все життя. "З народного джерела" — так називається Всеукраїнський конкурс молодих виконавців традиційної народної музики в Рівному, де, до речі, з великим успіхом виступали і наші діти. Чому б щось подібне не зробити і в нас на Закарпатті. Адже неповторність нашої народної пісні потребує збереження, пропаганди та вивчення. І тому ОЦНТ нині повинен стати піонером збереження і впровадження народної авторської пісні, як складової сучасної української культури і духовного життя суспільства.

РОЗДІЛ ІІІ

Видавнича діяльність

До 1995 року обласний центр народної творчості готував зброшуровані видання на правах рукопису. Вони розмножувалися у кількості 100–200 примірників за допомогою копіювальної техніки. Такі книги, які нараховували від 6 до 50 сторінок, не відповідали поліграфічним стандартам, але свого часу відіграли важливу роль у репертуарній політиці самодіяльних колективів, для яких і були призначені.

І лише у 1990-х роках почали видавати якісну з поліграфічного боку продукцію.

З квітня 2003 р. щоквартально випускається журнал "Культурологічні джерела". Його структура дозволяє висвітлювати увесь спектр діяльності галузі культури, зокрема щодо збереження в області народної творчості. Вартим уваги є те, що під рубрикою "Таланти краю" за два роки було оприлюднено і представлено широкому колу читачів понад п'ятдесят талановитих носіїв народнопоетичної творчості з Іршавського, Свалявського та Тячівського районів. Оригінальною є рубрика "Творча майстерня", у якій подаються цікаві портрети митців, які нині перебувають у полоні творчості. Новаторством відзначається і рубрика "Польові записи". Протягом року було подано понад 15 маловідомих, а інколи й унікальних пісень, що побутують у селах Іршавського району. Серед них декілька колядок світського характеру, що збереглися у пам'яті лише старшого покоління. А рубрика "Пам'ять" повертає і по-новому розкриває імена несправедливо призабутих митців (художників Йосипа Бачинського, Федора Лащака, Георгія Товтина).

У планах ще багато цікавих задумів. Минуле краю добре зберігається у зразках народнопоетичної творчості. Наше завдання — зафіксувати їх і передати нащадкам.

1985

Народні свята в Закарпатській області: Календар-довідник 1985 року. — Ужгород: Закарпатський облполіграфвидав, 1985. — 16 с., іл.

Коложварі Ф.Ж., Поляк С.П. Творці художньої краси: З досвіду роботи Хустського районного об'єднання самодіяльних художників та майстрів народної творчості "Митець Верховини", — Ужгород: Закарпатський облполітграфвидав, — 1985.

1988

Попенко М. Сонце з сердець: Авторські твори та обробки народних пісень. — Ужгород, 1988. — 43 с.

1989

Розмарія: П'ятнадцять народних пісень Закарпаття. — Ужгород, 1989. — 16 с.

1990

Вічне полум'я: Репертуарний збірник творів самодіяльних композиторів Закарпаття. — Вип. І. — Ужгород, 1990. — 42 с.

Дивная новина: Різдвяні коляди Закарпаття. — Ужгород, 1990. — 10 с.

Карпати: Народні пісні закарпатських русинів в обробці Василя Панца. — Ужгород, 1990. — 20 с.

Котик: Збірник дитячих пісень, ігор та забавлянок / Зібрала К.Петричко. — Ужгород, 1990. — 14 с.

Ой на горі вітер віє: Збірник закарпатських народних пісень для вокальних ансамблів в обробці В.С.Панца. — Ужгород, 1990. — 12с.

Співає Іршавщина: Народні пісні Закарпаття, записані В.Кобалем в Іршавському районі, Ужгород, 1990. — 12 с.

Співає Лемківчанка: [Народні пісні із репертуару народного фольклорного ансамблю "Лемківчанка"], Ужгород, 1990. — 16 с.

1991

Весняний букет: Румунські пісні Закарпаття / Запис М.Мокану. — Ужгород, 1991. — 8 с.

Віночок пісень Кобзаря: [Репертуарний збірник текстів Т.Шевченка з нотами]. — Ужгород, 1992. — 10 с.

Ой там горі, на вершечку: Народні пісні Міжгірщини з уст Гафії Зимомрі у записах Григорія Дем'яна, Миколи Зимомрі, Василя Кобаля. — Ужгород, 1991. — 33 с.

Степан Жупанин. **Ластів'ята**: Збірка пісень для школярів. — Ужгород, 1991. — 65 с.

Святий вечір: Різдвяні коляди Закарпаття. — Ужгород, 1991. — 14 с.

Співанки Карпат: Народні пісні Закарпатської області / Упорядник В.Кобаль.— Київ, 1991. — 34 с.

1992

Верховинська весна: Запис та обробки закарпатських пісень М.Керецмана. — Ужгород, 1992. — 8 с.

Пісенна нива Закарпаття: [Комплект 18 листівок] / Автор текстів Л.Уральський. — Ужгород: Госпрозрахунковий ред.-вид. відділ Закарпат. обл. уп. по пресі. — 1992. — [36 с.], 1000 пр.

"Mărţişor 92": (melodii populare maramureşene). — Ujgorod, [1992]. — 16 s.

1993

Як собі заспівам: [25 народних пісень в обробці В.Панца] / Матеріали підготували В.Панцо, О.Фединишинець, С.Колодій. — Ужгород: УПИК "Патент", 1993. — 36 с.

1994

Мейсарош О. Колядин, колядин...: З практики використання колядок і щедрівок у культурно-просвітницькій роботі культурно-освітніх закладів Закарпаття. — Ужгород: Госпрозрахунковий ред.-вид. відділ Закарпат. обл. уп. по пресі, 1994. — 12 с.

Уральський Л.В. Барви гірського краю: Творчі портрети майстрів народної творчості Закарпаття. — Ужгород: Госпрозрахунковий ред.-вид. відділ Закарпат. обл. уп. по пресі, 1994. — 80 с.

1995

Бачкай І. Засиніла Тиса: [Музика І.Бачкая до поетичних текстів про Закарпаття]. — Ужгород, 1995. — 14 с.

Закарпатський вертеп / Упоряд., підгот. текстів, приміт. та слов. І.В.Хланти; Вступ. ст. Р.А.Офіцинського, І.В.Хланти; Нот. матеріал упоряд. А.В.Гайналій. — Ужгород: Закарпаття, 1995. — 235 с.

Машкін М. Вся краса чудова твоя... [Тексти і ноти 5 пісень]. — Ужгород, 1995. — 10 с.

Мункачі А. Мукачівська лірична: Вокальні твори на слова українських поетів. — Ужгород, 1995. — 15 с.

Осередок духовної культури Закарпаття: До 50-річчя обласного Будинку народної творчості, Ужгород, 1995. — 16 с.

Уральський Л.В. Музичний світ Закарпаття: Творчі портрети професійних та самодіяльних композиторів. — Ужгород: Госпрозрахунковий ред.-вид. відділ Закарпат. компресінформу, 1995. — 68. с.

1996

Керецман І. Над Карпатами: [Музика І.Керецмана до поетичних текстів про Закарпаття]. — Ужгород, 1996. — 22 с.

Ой дай, Боже, добрий час: Народні пісні Закарпаття. — Ужгород, 1996. — 42 с.

1997

Nady-Dobroni dalok: Народні пісні угорського населення Великої Доброні / Упоряд. С.С.Арпа. — Ужгород–Ungvár, 1997. — 44 с.

1998

Уральський Л.В. Ентузіасти: Творчі портрети заслужених працівників культури України. — Ужгород: Госпрозрахунковий ред. – вид. відділ комітету інформації, 1998. — 76 с., іл.

1999

Мелодії Карпат: Твори композиторів Закарпаття / Над збірником працювала М.Ю.Пеняк. — Ужгород, 1999. — 32 с.

2000

Батьківщино моя, Україно!: Збірка творів композиторів Закарпаття. — Ужгород: Вид-во В.Падяка, 2000. — 48 с.; ноти.

Його животворний дух: Твори композиторів Закарпаття / Над збірником працювала М.Ю.Пеняк. — Ужгород, 2000. — 48 с.

Овиди дивосвітів: Творчі портрети аматорських художніх колективів Закарпатської області. — Ужгород: Госпрозрахунковий ред.-вид. відділ уп. у справах преси та інформації, 2000. — 76 с., 16 с. вкл.

Плавле кача... : Народні пісні Закарпаття з репертуару народного фольклорного ансамблю "Іршава" Іршавського районного центру культури і дозвілля / Обробка народних пісень Іршавщини Н.Мельник-Гудь; Матеріали підготувала М.Ю.Пеняк. — Ужгород, 2000. — 32 с.

Росте терен, росте: Народні пісні з села Арданова Іршавського району Закарпатської області / Тексти і мелодії записали В.В.Кобаль та М.І.Чічура; розшифр. мелодій, упоряд., підгот. текстів і мелодій, вступ. ст. та приміт. В.В.Кобаля. — Ужгород: Вид-во В.Падяка, 2000. — 60 с.

2001

Вчора була неділенька: Українські народні пісні з голосу Михайла Глюдзика / Запис текстів і мелодій, упоряд., підгот. текстів, вступ. ст. та слов. І.В.Хланти; розшифрування мелодій та нотна графіка А.В.Гайналія. — Ужгород: Закарпаття, 2001. — 200 с.

2003

Культурологічні джерела: Щоквартальний вісник. — Ужгород: ПП "Медіум", 2003. — № 1. — 46 с., іл.

Культурологічні джерела: Щоквартальний вісник / Упоряд., підгот. текстів, літ.ред. М.Офіцинська. — Ужгород: ПП "Медіум", 2003. — № 2. — 70 с., іл.

Культурологічні джерела: Щоквартальний вісник / Упоряд, підгот. текстів М.Офіцинська. — Ужгород: ПП "Медіум", 2003. — № 3. — 56 с., іл.

Культурологічні джерела: Щоквартальний вісник / Упоряд, підгот. текстів М.Офіцинська. — Ужгород: ПП "Медіум", 2003. — № 4. — 60 с., іл.

Ой видно село: Народні пісні села Арданово Іршавського району Закарпатської області / Запис текстів і мелодій, упоряд., вступ. ст. та приміт. І.В.Хланти; підгот. текстів та слов. М.Офіцинської; мелодії розшифр. А.Гайналій, М.Попенко, Т.Росул; нотний матеріал підгот. В.Кобаль. — Ужгород: ВАТ "Видавництво "Закарпаття", 2003. — 664 с., іл.

2004

Культурологічні джерела: Щоквартальний вісник / Упоряд, підгот. текстів М.Офіцинська. — Ужгород: ПП В.Мандриченко, 2004. — № 5 (1). — 64 с., іл.

Культурологічні джерела: Щоквартальний вісник / Упоряд, підгот. текстів М.Офіцинська. — Ужгород: ПП В.Мандриченко, 2004. — № 6 (2). — 72 с., іл.

Культурологічні джерела: Щоквартальний вісник / Упоряд, підгот. текстів М.Офіцинська. — Ужгород: ПП В.Мандриченко, 2004. — № 7 (3). — 52 с., іл.

Культурологічні джерела: Щоквартальний вісник / Упоряд, підгот. текстів М.Офіцинська. — Ужгород: ПП В.Мандриченко, 2004. — № 4 (8). — 100 с., іл.

2005

Культурологічні джерела: Щоквартальний вісник / Упоряд, підгот. текстів М.Офіцинська. — Перечин: "ТУРпрес", 2005. — 1 (9). — 84 с., іл.

Культурологічні джерела: Щоквартальний вісник / Упоряд, підгот. текстів М.Офіцинська. — Перечин: "ТУРпрес", 2005. — 2 (10). — 72 с., іл.

Пісні Іршавщини / Запис текстів і мелодій, підгот., упоряд., вступ. ст., приміт. та слов. І.Хланти; підгот. текстів М.Офіцинської; мелодії розшифр. А.Гайналій, М.Попенко, М.Рибалко, Т.Росул; нотний матеріал підгот. В.Кобаль. — Ужгород: ВАТ „Видавництво „Закарпаття", 2005. — 816 с., іл.

Буклети, каталоги

1954

Виставка народного образотворчого мистецтва Закарпатської області, присвячена 300-річчю возз'єднання України з Росією: Каталог. — Ужгород, 1954. — 32 с.

1993

Василь Гаснюк — Hásznyuk László. [Каталог]. — Ужгород: Патент, [1993]. — 32 с.

1996

Пам'ятки дерев'яної архітектури Закарпаття XIV–XX століття та пейзажі: Каталог ювілейної персональної виставки художніх творів заслуженого працівника культури України Степана Сігетія (живопис). — Ужгород, 1996. — 8 с.

1998

Богдан Тюшко: Каталог персональної виставки творів живописця "Мелодія рідного краю". — Ужгород, 1998. — 12 с.

Персональна виставка творів, присвячена 80-річчю від дня народження заслуженого майстра народної творчості України Федора Безверхнєва: Каталог. — Ужгород: Госпрозрахунковий ред.-вид. відділ комітету інформації, 1998. — 6 с.

1999

Персональна виставка творів, присвячена 80-річчю від дня народження художника Степана Сєроухова: Каталог. — Ужгород: Госпрозрахунковий ред.-вид. відділ комітету інформації, 1999. — 6 с.

2001

Аматорські колективи та окремі виконавці — учасники творчого звіту Закарпаття "Чарівні мелодії Закарпаття" за програмою всеукраїнського огляду народної творчості,

присвяченого 10-й річниці незалежності України: [Фотоальбом] — Ужгород: Госпрозрахунковий ред.-вид. відділ упр. у справах преси та інформації, 2001. — 10 с.

У вінку української культури: Професійні та аматорські колективи — учасники творчого звіту Закарпатської області за програмою Всеукраїнського фестивалю майстрів мистецтв та народної творчості, присвяченого десятій річниці Незалежності України. [Фотоальбом]. — Ужгород: Госпрозрахунковий ред.-вид. відділ упр. у справах преси та інформації, 2001. — 24 с.

2002

Галина Гренко: Персональна виставка творів. Живопис [Буклет]. — Ужгород: Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ комітету інформації, [2002]
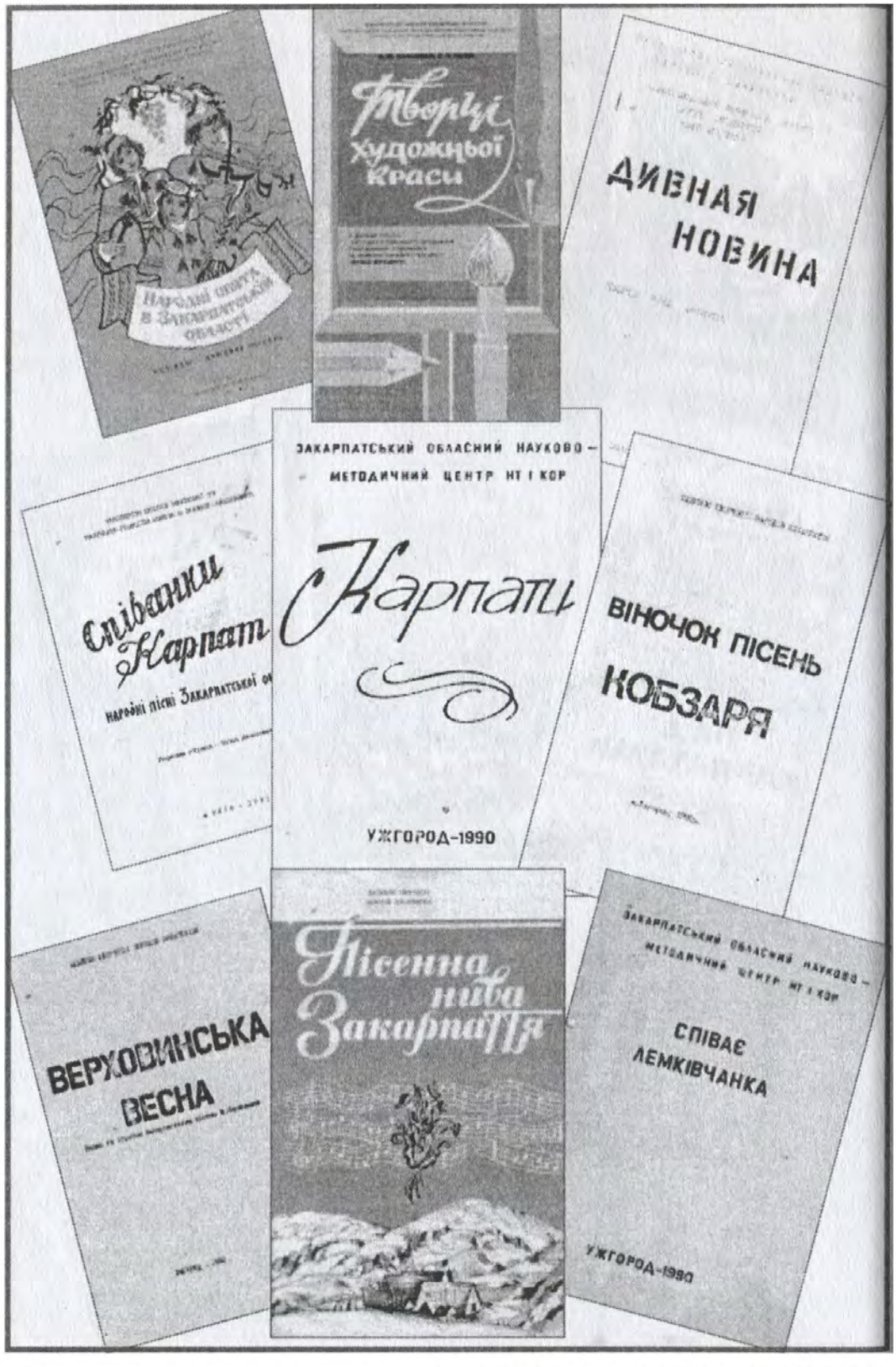
2004
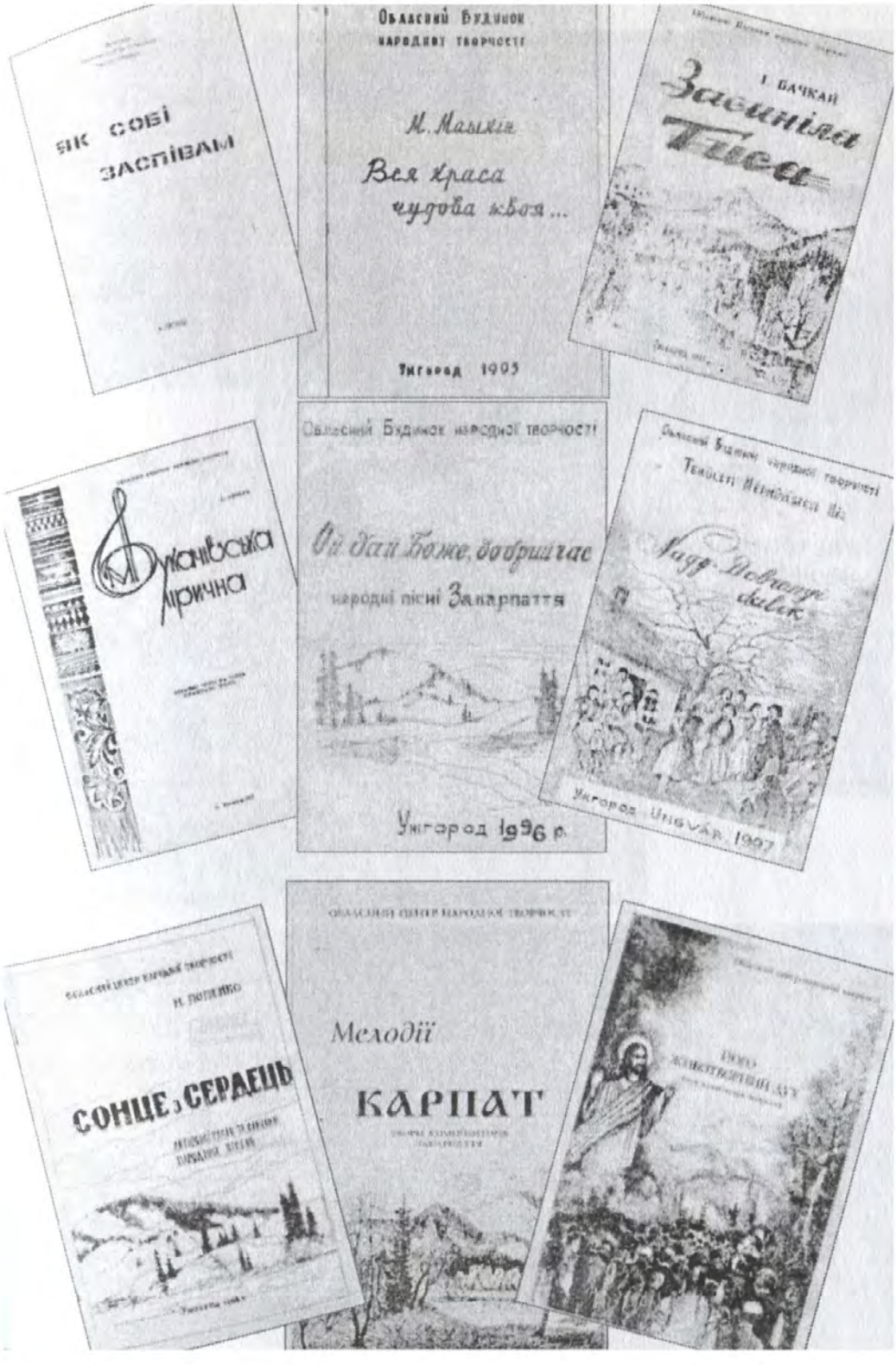
Сяє Срібна Земля самоцвітами: Учасники творчого звіту майстрів мистецтв і художніх колективів Закарпатської області "Самоцвіти Срібної Землі", присвяченого 60-річчю визволення України від фашистських загарбників: [Фотоальбом] / Фотографії О.Й.Токача. — Ужгород: Госпрозрахунковий ред.-вид. відділ упр. у справах преси та інформації, 2004. — 24 с.




РОЗМАРІЯ
СВЯТИЙ ВЕЧІР
СПІВАЄ ІРШАВЩИНА
УЖГОРОД-1990
ВІЧНЕ ПОЛУМ'Я
ЗАКАРПАТСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР НТ І КОР
ОЙ НА ГОРІ ВІТЕР ВІЄ
УЖГОРОД-1990
ВЕСНЯНИЙ БУКЕТ
КОТИК
ЛАСТІВЯТА
«MĂRȚIȘOR '92»


ОЛЯНА МЕЙСАРОШ
КОЛЯДИН, КОЛЯДИН...
Осередок духовної культури Закарпаття
СТЕПАН СИГЕТИ
І. КЕРЕЦМАН
НАД КАРПАТАМИ
ПАВЛО КАЧА
АМАТОРСЬКІ КОЛЕКТИВИ ТА ОКРЕМІ ВИКОНАВЦІ - УЧАСНИКИ ТВОРЧОГО ЗВІТУ ЗАКАРПАТТЯ ЗА ПРОГРАМОЮ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОГЛЯДУ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ, ПРИСВЯЧЕНОГО 10-Й РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ
Левонід УРАЛЬСЬКИЙ
ЕНТУЗІАСТИ
РОСТЕ ТЕРЕН, РОСТЕ...
БАТЬКІВЩИНО М
УКРАЇНО!


Народні обряди в Закарпатській області
Творці художньої краси
ДИВНАЯ НОВИНА
ЗАКАРПАТСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР НТ І КОР
Співанки Карпат
Карпати
УЖГОРОД-1990
ВІНОЧОК ПІСЕНЬ КОБЗАРЯ
ВЕРХОВИНСЬКА ВЕСНА
Пісенна нива Закарпаття
ЗАКАРПАТСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР НТ І КОР
СПІВАЄ ЛЕМКІВЧАНКА
УЖГОРОД-1990

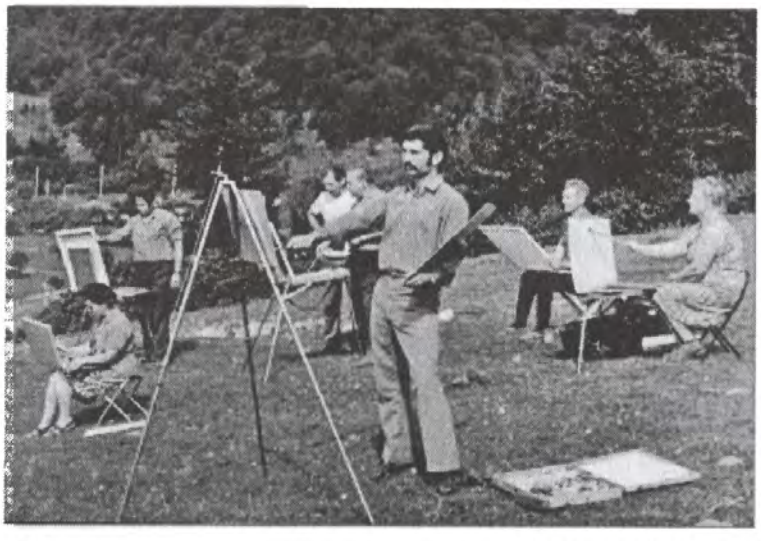

ЯК СОБІ ЗАСПІВАМ
Обласний Будинок народної творчості
М. Малихін
Вся краса чудова в Тобі...
Ужгород 1995
І. БАЧКАЙ
Засніяв Тисо
Обласний Будинок народної творчості
Ой дай Боже, добрий час
народні пісні Закарпаття
Ужгород 1996 р.
Ужгород - Ungvár 1997
Мелодії
КАРПАТ
СОНЦЕ З СЕРДЕЦЬ



Учасники семінару керівників колективів художньої самодіяльності. У центрі сидить директор обласного будинку народної творчості Л.Редько. Ужгород, 1947 р.



Працівники обласного будинку народної творчості серед слухачів курсів із театральної роботи в сільських клубах та будинках культури. Ужгород, 1951 р.



Пленер самодіяльних художників. У центрі на задньому плані Ю.Герц. Міжгірський район, 1973 р.



І.Крученица з дружиною, В.Сможаник, С.Поляк, В.Поляк. На демонстрації. Ужгород, 1973 р.



ВІА обласного будинку народної творчості. Перший справа З.Коложварі. Ужгород, 1988 р.



З.Коложварі проводить консультації. Ужгород, 1985 р.



М.Галас, Ф.Коложварі, В.Бердар, В.Ловска. Ужгород, початок 80-х рр.



М.Маркович (перший зліва), В.Поляк (перший справа).
Разом із колегами із Чехословаччини. Початок 80-х рр.



О.Токач переймає досвід. Ужгород, Закарпатський обласний музей народної архітектури та побуту. Початок 90-х рр.



І.Терпак, М.Чайковський, І.Мартон, Є.Бек, І.Пастеляк (перший ряд зліва направо). Й.Волощук, В.Пекарюк, М.Мокану (другий ряд справа наліво). Працює обласне журі.Ужгород, початок 90-их рр.



М.Пеняк, Є.Бек, В.Кобаль, В.Теличко, А.Бандурка, Л.Сидорук, В.Сможаник, С.Мендель. Засідання громадської методичної ради. Ужгород, 1995 р.



В.Кобаль, В.Габорець, В.Подкопаєв, І.Лаба. На святкуванні 55-річчя обласного центру народної творчості. Ужгород, 2000 р.



Перший ряд І.Хланта, О.Уманець. Другий ряд С.Тищенко, Г.Когутка, Г.Андял. Третій ряд М.Голінка, Н.Юрковецька, Л.Сидорук, Л.Ортутай, М.Цугорка. Четвертий ряд В.Коваль, М.Попенко. Ужгород, 2000 р.



Телепередачу веде І.Хланта. Зліва: художній керівник облфілармонії Ю.Коссей, керівник ансамблю "Гармонія" П.Матій, художній керівник камерного оркестру філармонії В.Юрош. Ужгород, 2000 р.



І.Хланта, В.Кобаль, О.Ухач. Запис на обласному телебаченні програми "Отчі пороги". Ужгород, 2002 р.



Гості зі Словаччини на Всеукраїнському пісенному фестивалі ім. Михайла Машкіна. м.Іршава, 2001 р.



Учасники творчого звіту Закарпатської області на сцені Національного палацу "Україна". Київ, 2001 р.



Н.Кондратенко, Л.Сидорук, З.Коложварі, С.Колодій, О.Баран, Л.Аїтова. На святкуванні 55-річчя ОЦНТ. Ужгород, 1996 р.



О.Токач, Л.Сидорук, Т.Брензович. Ужгород, 1996 р.



Перший ряд зліва направо Г.Сидорець, О.Баран, В.Кучмаш, Л.Аїтова, Н.Кондратенко. Другий ряд Є.Бек, Б.Дубенко, М.Пеняк, Л.Ортутай, Т.Брензович, Ф.Коложварі, О.Брегіна, М.Цугорка, М.Синяк, І.Пастеляк. Третій ряд І.Тужеляк, І.Крученіця, Л.Сидорук, С.Войтун, С.Тищенко, І.Луцкер, С.Мендель, З.Коложварі. Ужгород, 1996 р.



М.Керецман (керівник), О.Короленко, Т.Мигович, В.Короленко, П.Кобака (учасники) народного самодіяльного ансамблю народної пісні „Розмарія". Ужгород, 1999 р.



Народна самодіяльна кіностудія „Едельвейс". З.Малош, В.Одарченко, М.Маркович. Ужгород, початок 90-х рр.



Народний самодіяльний ансамбль народної пісні „Розмарія". Е.Дзямко, М.Керецман (керівник) О.Штефан, Л.Голінка. Ужгород, 2001 р.



О.Уманець, В.Кобаль, М.Баник. На відкритті виставки О.Уманець. Ужгород, 1998 р.



С.Тищенко (у центрі), В.Сможаник (третій справа). Районна виставка художників-аматорів. Свалява, 2002 р.



Різьбяр Ю.Зубанич, вишивальниця М.Савицька, провідний методист С.Тищенко, фотолюбитель М.Козак. Районна виставка. Міжгір'я, 1997 р.



В.Філеш, Л.Філеш, Б.Кузьма, В.Сможаник (стоять справа наліво), О.Мешко (сидить). На персональній виставці вишивальниці О.Мешко. Ужгород, 2001 р.



С.Тищенко, Е.Дзямко, Н.Кондратенко, М.Голінка, Г.Дрогальчук, Г.Сидорець, Н.Юрковецька, Л.Сидорук. Ужгород, 2000 р.



Ю.Микита, В.Сможаник, В.Кобаль, І.Хланта. На ювілеї В.Сможаника. Ужгород, 2003 р.



М.Голінка, І.Хланта, Є.Бек, В.Сможаник, О.Попдякуник, М.Баник, Ю.Микита, Л.Веклюк, Л.Сидорук, М.Чегіль. Творча нарада. Ужгород, 2003 р.



Зліва направо В.Гайдук, З. Корінець, М.Сусліков, Є.Бек, П.Рак, М.Митровка, І.Мішко, В.Кобаль, Т.Гарагонич, М.Вігула, С.Тищенко, М.Керецман, В.Стегней, М.Баник. Засідання журі. Ужгород, 2003 р.



Зліва направо О.Ухач, М.Митровка, В.Сможаник, О. Куцик. Звітний концерт аматорських колективів Берегівського району, с.Косонь, 2003 р.



В.Рудейчук (другий зліва), І.Тужеляк (четвертий зліва), М.Янцо (перший справа). На святкуванні Дня села. Підгородь (Словацька Республіка), 2005 р.



Стоять зліва направо І.Тужеляк, Л.Сидорук, М.Офіцинська, С.Тищенко. Сидять Г.Сидорець, Є.Бек, М.Голінка, Н.Юрковецька, Е.Хланта. Ужгород, 2005 р.



О.Маркуш, С.Тищенко, В.Бочковський, М.Зубченко, М.Попович, Т.Гарагонич, М.Голінка, Є.Бек, С.Дербаль, Н.Юрковецька, М.Бескід, В.Коваль. Після прийому річного звіту Свалявського району. Ужгород, 2006 р.

З М І С Т

Рудейчук В. З любов'ю у серці 3
Директори з часу створення ОЦНТ 4
Сможаник В. Скарбниця народної творчості Срібної землі 6
Розділ І 21
Знайомство зблизька 21
Михайлович М., Офіцинська М. Народний самодіяльний ансамбль народної пісні "Розмарія" 38
Хланта І. Народна самодіяльна кіностудія "Едельвейс" 39
Розділ ІІ 43
З минулого в сучасне
Контратович А. Правдиві історії 43
Габорець В. Благородство творчих діянь 45
Кручаниця В. Обласному центру народної творчості — 60 50
Кобаль В. "Приречені" творити прекрасне 53
Попенко М. Обласний центр народної творчості — моя мистецька колиска 55
Ортутай Л. Будинок народної творчості — підґрунтя моєї журналістської кар'єри 57
Мейсарош О. Із наближенням до майстра Коложварі 58
Зубченко М. Джерело розвитку народної творчості краю 60
Теличко В. Пліч-о-пліч у творчих пошуках 62
Ленарт Л. Спільними зусиллями 65
Сенько І. Осередок збереження і пропаганди народної творчості Закарпаття 66
Петій-Потапчук Н. З оптимізмом у майбутнє 69
Розділ ІІІ 71
Видавнича діяльність 71
Розділ ІV 82
Фотоматеріали 82

КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ДЖЕРЕЛА
№№ 3(11), 4(12)

Виходить щоквартально
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія 3т № 345 від 4 жовтня 2004 р.
Фотографії: А.Едельман, М.Маркович, О.Попов, О.Токач
та з архіву Обласного центру народної творчості
Комп'ютерний набір: Л.Веклюк
Дизайн та верстка Я.Дьондя
Редагування та коректура: М.Офіцинська

На обкладинці солістка вокальної студії "Красія" Даринка Степанюк
та фрагмент гуцульської вишивки
роботи майстрині Марії Купар

Матеріали та відгуки присилайте за адресою:
м.Ужгород, вул. А.Волошина, 18
Закарпатський обласний центр народної творчості
(директор В.Рудейчук)

Здано до набору 05.12.06. Підписано до друку 28.12.06.
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура "Arial".
Друк офсетний. Ум. друк. арк.5,58 Зам. 670. Тираж 200.

Друкарня видавництва "ТУРпрес".
89200 Перечин, Жовтнева, 93.


ЧАРІВНІ МЕЛОДІЇ ЗАКАРПАТТЯ
У вінку української культури


ОЙ ВИДНО СЕЛО


№ 4(8)
ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ВІСНИК 2004
КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ
ДЖЕРЕЛА


ПІСНІ ІРШАВЩИНИ


ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ВІСНИК
№ 2 (10) 2005
КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ
ДЖЕРЕЛА


САМОЦВІТАМИ СЯЄ СРІБНА ЗЕМЛЯ

